

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Zánik trestnosti přestupku

Zpracovala: Renáta Šmídová

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra správního práva

Diplomová práce

Zánik trestnosti přestupku

Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**

Studijní obor: **Právo**

Vedoucí práce: **JUDr. Zdeněk Horáček, Ph.D.**
Katedra správního práva

Zpracovala: Renáta Šmídová

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Renáta ŠMÍDOVÁ**
Osobní číslo: **R17M0331P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Zánik trestnosti přestupku**
Zadávající katedra: **Katedra správního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Prameny právní úpravy
3. Základy odpovědnosti za přestupek
4. Zánik trestnosti přestupku
5. Závěr

Rozsah diplomové práce: **50**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

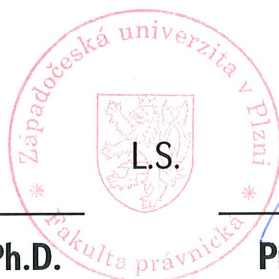
- HENDRYCH, Dušan. Správní právo: obecná část. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris(C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1
- PRÁŠKOVÁ, Helena. Nové přestupkové právo. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9
- PRÁŠKOVÁ, Helena. Základy odpovědnosti za správní delikty. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8
- FRUMAROVÁ, Kateřina. Správní trestání. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Zdeněk Horáček, Ph.D.**
Katedra správního práva

Datum zadání diplomové práce: **29. června 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Prof. JUDr. Martin Kopecký, CSc.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použila pouze uvedené prameny a literaturu.

V Plzni dne.....

.....

Renáta Šmídová

Poděkování

Chtěla bych tímto poděkovat vedoucímu práce panu JUDr. Zdeňkovi Horáčkovi, Ph.D. za trpělivost a odborné vedení, cenné rady a připomínky, ochotu a čas, který mi věnoval.

Obsah

Seznam zkratk

Úvod.....	1
1 Prameny právní úpravy	3
1.1 Ústavněprávní úprava.....	3
1.2 Mezinárodněprávní úprava.....	3
1.3 Základní zásady	4
1.4 Zákonná úprava	5
2 Základy trestnosti přestupku	7
2.1 Přestupek jako správní delikt	8
2.2 Pojem přestupek	9
2.2.1 Materiální znak přestupku.....	9
2.2.2 Formální znaky přestupku.....	10
2.2.2.1 Protiprávnost	10
2.2.2.2 Obecné znaky požadované na subjekt přestupku.....	11
2.2.2.3 Znaky skutkové podstaty.....	11
2.2.2.4 Výslovné označení činu za přestupek	13
2.2.3 Odlišení přestupku od trestného činu	13
2.3 Pokus přestupku	13
2.4 Okolnosti vylučující protiprávnost.....	15
2.4.1 Krajní nouze	16
2.4.2 Nutná obrana	16
2.4.3 Svolení poškozeného.....	17
2.4.4 Přípustné riziko	18
2.4.5 Oprávněné použití zbraně.....	18
2.5 Základy odpovědnosti za přestupek	18
2.5.1 Odpovědnost jednotlivých skupin osob za přestupek	19
2.5.1.1 Odpovědnost fyzické osoby za přestupek	19

2.5.1.2	Odpovědnost právnické osoby za přestupek	21
2.5.1.3	Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek	22
3	Zánik trestnosti přestupku	24
3.1	Uplynutí promlčecí doby	27
3.1.1	Délka promlčecí doby	29
3.1.2	Běh promlčecí doby	31
3.1.3	Stavení a přerušení promlčecí doby	32
3.1.3.1	Stavení promlčecí doby	33
3.1.3.2	Přerušení promlčecí doby	35
3.2	Smrt fyzické osoby	36
3.2.1	Přechod a zánik odpovědnosti podnikající fyzické osoby za přestupek	37
3.3	Zánik právnické osoby, nemá-li právního zástupce	38
3.3.1	Přechod odpovědnosti právnické osoby za přestupek	39
3.4	Vyhlášení amnestie	42
3.5	Další důvody zániku trestnosti přestupku	45
3.6	Zánik trestnosti pokusu přestupku	46
4	Slovenská právní úprava	48
	Závěr	51
	Zdroje	54
	Resumé	61

Seznam zkratek

Atomový zákon	zákon č. 263/2016 Sb., Atomový zákon
Celní zákon	zákon č. 242/2016 Sb., Celní zákon
Důvodová zpráva k přestupkovému zákonu	Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016 Dz.
Důvodová zpráva k celnímu zákonu	Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 242/2016 Sb., celní zákon, č. 242/2016 Dz.
Energetický zákon	zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)
Evropská úmluva	Evropská úmluva o lidských právech
Listina	Listina základních práv a svobod, vyhlášená předsednictvem České národní rady dne 16. prosince 1992 jako součást ústavního pořádku České republiky (č. 2 /1993 Sb.)
Občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník
Přestupkový zákon	zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
Soudní řád správní	zákon č. 150/2002 Sb., Soudní řád správní
Správní řád	zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád
Trestní řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
Trestní zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník
Ústava SR	ústavní zákon č. 460/1992 Sb., Ústava Slovenskej republiky

Ústava	ústavní zákon č. 1 /1993 Sb., Ústava České republiky
Zákon o auditorech	zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech)
Zákon o české národní bance	zákon č. 6 /1993 Sb., České národní rady o České národní bance
Zákon o evidenci skutečných majitelů	zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů
Zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy	zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů
Zákon o komoditních burzách	zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách
Zákon o ochraně hospodářské soutěže	zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže)
Zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení	zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Zákon o povinném značení lihu	zákon č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu
Zákon o priestupkoch	zákon č. 372/1990 Zb., o priestupkoch
Zákon o přestupcích	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
Zákon o působnosti orgánů Celní správy České republiky	zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví

**Zákon o trestní
odpovědnosti
právnických osob**

zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti
právnických osob a řízení proti nim

**Zákon o významné
tržní síle**

zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle
při prodeji zemědělských a potravinářských
produktů a jejím zneužití

Zákon o zeměměřičství

zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřičství
a o změně a doplnění některých zákonů
souvisejících s jeho zavedením

**Zákon o znalcích,
znaleckých kancelářích
a znaleckých ústavech**

zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých
kancelářích a znaleckých ústavech

Úvod

Tématem mé diplomové práce je problematika zániku trestnosti přestupku. Zvolila jsem si jej především proto, že se jedná o méně obvyklé označení institutu zániku odpovědnosti za přestupek, jež známe ze současné právní úpravy. Zároveň se stále jedná o poměrně aktuální téma, neboť nová komplexní právní úprava v podobě přestupkového zákona nabyла účinnosti v roce 2017. Tato dlouho očekávaná reforma znamenala přiblížení se k právní úpravě trestního práva obsaženého především v obecné části trestního zákoníku a trestního řádu. I proto budu hojně čerpat z trestněprávní literatury a judikatury.

Dříve než se začnu zabývat právě zánikem trestnosti přestupku, stručně v první kapitole vymezím začlenění tohoto institutu v systému práva a představím základní prameny právní úpravy. Z těchto pramenů je vhodné vyzdvihnout již výše zmiňovaný přestupkový zákon, který má dominantní postavení nejen ve správním právu trestním, ale také v této diplomové práci.

Následovat bude důležitá kapitola, jež se zabývá klíčovým pojmem „trestnost“. Mým cílem nebude nic jiného než se pokusit pochopit a řádně vymezit tento pojem, na kterém vlastně celé téma stojí. V této kapitole se ale budu věnovat i různým jiným právním institutům, bez kterých bych nemohla zcela proniknout do problematiky zániku trestnosti přestupku. Vzhledem k tomu, že trestností jsem se již zabývala, přichází na řadu další důležitý pojem, kterým je přestupek. Ten v sobě zahrnuje jak materiální, tak formální znaky, které je potřeba doplnit o odlišení přestupku od trestného činu. V krátkosti vymezím i pokus přestupku, po kterém přesunu svou pozornost k okolnostem vylučující protiprávnost, kdy bude potřeba především zdůraznit rozdíly od zániku trestnosti přestupku. Na konci kapitoly představím, co se rozumí pojmem právní odpovědnost a charakterizují jednotlivé skupiny osob, které mohou být odpovědné za přestupek. Těmi osobami jsou fyzické osoby, podnikající fyzické osoby a osoby právnické. Zmíním i podmínky, jež musí být splněny, aby tyto osoby mohly být pachatelem přestupku.

Konečně se tak dostanu ke stěžejní kapitole této diplomové práce, ve které představím zánik trestnosti přestupku. Nejprve budu tento institut zkoumat povšechně, a především se budu snažit zodpovědět otázku, jaké je pro něj vhodnější označení. Zda je příhodnější přiklonit se k terminologii podle názvu této diplomové práce nebo zůstat u zažité varianty podle aktuální právní úpravy. Poté se zaměřím

na jednotlivé důvody zániku trestnosti přestupku, které se pokusím rozebrat podrobněji. Podle přestupkového zákona se do nich řadí uplynutí promlčecí doby, smrt fyzické osoby, zánik právnické osoby bez právního nástupce a vyhlášení amnestie. S uplynutím času se pojí i několik dalších institutů, které mají vliv na běh a délku promlčecí doby, a i těmi se budu zabývat. Stejně tak jako je smrt nedílnou součástí života, nelze se jí vyhnout ani v této diplomové práci. Nahlížet na ni však budu z pohledu správního práva trestního a pokusím se zjistit, k jakým právním důsledkům v tomto případě smrt vede. Nemohu ale zapomenout ani na osoby právnické, i ony, respektive jejich zánik, totiž sehrává důležitou roli při zániku trestnosti přestupku. Neméně významné postavení má v souvislosti s právními osobami institut přechodu odpovědnosti, kterému se budu věnovat posléze. Jako poslední důvod zániku trestnosti přestupku podle přestupkového zákona zbývá vyhlášení amnestie, jež rozeberu postupně podle jednotlivých forem. Mohlo by se v tuto chvíli zdát, že tím je téma diplomové práce vyčerpáno, nicméně tomu tak není. Z přestupkového zákona se přesunu do zákonů jiných a představím další důvody zániku trestnosti přestupku, které přistupují k těm již výše vyjmenovaným. Na okamžik se pak ještě vrátím zpět do přestupkového zákona a pozastavím se nad zánikem trestnosti pokusu přestupku.

Tím jsem se už opravdu dostala k poslední kapitole diplomové práce, ve které popíšu a porovnáám slovenskou právní úpravu zániku trestnosti přestupku s tou českou.

Cílem mé diplomové práce je nahlédnout na problematiku zániku trestnosti přestupku z jiného úhlu, tedy z úhlu trestnosti, nikoliv odpovědnosti, jak tomu obvykle bývá. Pokusím se tyto instituty srovnat, a především popsat jejich vzájemný vztah. Mimo to bude mým cílem řádně představit téma diplomové práce a podrobně rozebrat jednotlivé důvody zániku trestnosti přestupku.

1 Prameny právní úpravy

Institut zániku trestnosti přestupku spadá do oblasti správního práva trestního, která představuje podoblast správního práva, jež upravuje základy správně-právní odpovědnosti. Správní právo trestní je tedy tvořeno souborem právních norem, které upravují základy správně-právní odpovědnosti, a to v rovině hmotněprávní, procesně-právní a také v rovině organizační.¹

1.1 Ústavněprávní úprava

Ačkoliv Ústava ani Listina v podstatě neobsahuje přímo problematiku správního práva trestního, tak pod vlivem přistoupení České a Slovenské federativní republiky k Evropské úmluvě a na to navazující judikatury, přebíráme řadu ústavních zásad vztahujících se k trestným činům do oblasti trestního práva správního.² Judikatura se tedy shodla, že: „*Trestnost správních deliktů se řídí obdobnými principy jako trestnost trestných činů.*“³

Můžeme se tak setkat v literatuře s názorem, že za výchozí pramen správního práva trestního se považuje právě Ústava a Listina.⁴ Kolektiv autorů Zdeněk Fiala, Kateřina Frumarová, Eva Horzinková, Martin Škurek ve své publikaci *Správní právo trestní* zastává následující postoj: „*S určitým zjednodušením lze však říci, že pramenů správního práva trestního je v podstatě tolik, kolik je pramenů správního práva...*“⁵ K takovému pojetí pramenů správního práva trestního se přikloním i v této diplomové práci, neboť jak uvidíme v kapitole zabývající se základními zásadami, Listina je výchozím pramenem pojmu trestnost, který je klíčovým pojmem této diplomové práce.

1.2 Mezinárodněprávní úprava

Pramenem správního práva trestního jsou mezinárodní smlouvy podle čl. 10 Ústavy. Jedná se především o Evropskou úmluvu, konkrétně o čl. 6, který formuluje právo na spravedlivý proces. Přesto, že ustanovení Evropské úmluvy jsou

¹ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 26, 40.

² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 245.

³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2007, č. j. 8 As 17/2007-135.

⁴ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 54.

⁵ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 40.

aplikovatelná primárně na řízení před soudem, je potřeba uvedené požadavky respektovat i ve správním řízení, které předchází řízení soudnímu.⁶

Vedle Evropské úmluvy lze uvést i jiné mezinárodní smlouvy, a to např. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Úmluvu o právech dítěte. Také Výbor ministrů Rady Evropy přijal v podobě rezolucí a doporučení řadu dokumentů upravující základní zásady správního řízení. Vhodné je zmínit i Listinu základních práv Evropské unie, která obsahuje právo na spravedlivý proces.

1.3 Základní zásady

Na výše zmíněné prameny správního práva trestního navazují další prameny, a to základní zásady správního práva trestního, které vyplývají z řady různých dokumentů. Dovožujeme je z obecných principů ústavních požadavků na uplatňování veřejné moci, z obecných principů demokratického právního státu a také čerpáme z mezinárodněprávní úpravy.⁷ Tyto zásady můžeme chápat jako spojovací prvek roztržité právní úpravy správního práva trestního. Představují systém hodnot, na němž je založen výkon správního práva trestního, zároveň slouží k interpretaci právních norem a jsou zárukou dodržování smyslu a účelu zákona.⁸

Věnovat se budu tzv. odvětvovým zásadám, které jsou typické právě pro oblast správního práva trestního.⁹ Přesto, že se základní principy správního práva trestního obvykle překrývají s principy trestního práva hmotného a procesního, nelze tyto principy ztotožňovat, neboť se některé zásady ve správním právu trestním nepoužijí vůbec nebo jen v omezené míře.¹⁰ Vedle odvětvových zásad stojí ještě zásady obecné, které vycházejí ze správního řádu.

První zásadou, kterou vymezuje čl. 39 Listiny je *zásada nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*, jež stanoví, že není správního deliktu ani správního postihu, pokud tak nestanoví zákon. Zásada *nullum crimen sine lege* v sobě zahrnuje další čtyři roviny, které někdy bývají označovány jako samostatné

⁶ PRÁŠKOVÁ, Helena. Nové přestupkové právo. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 58.

⁷ MATĚS, Pavel. Základy správního práva trestního. 7., přepracované vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-680-7, s. 12.

⁸ BOHADLO, David, Lukáš POTĚŠIL a Jan POTMĚŠIL. Správní trestání z hlediska praxe a judikatury. V Praze: C.H. Beck, 2013. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-413-1, s. 20.

⁹ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. Správní právo trestní. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 53.

¹⁰ PRÁŠKOVÁ, Helena. Základy odpovědnosti za správní delikty. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 23.

zásady.¹¹ Hovoříme zde o těchto požadavcích: podmínky trestnosti musí mít svůj základ v zákoně, znaky správních deliktů musí být v zákoně vyjádřeny dostatečně jasně a určitě, zákaz analogie v neprospěch pachatele a zákaz retroaktivity přísnějšího zákona.

Významnou roli pro téma této diplomové práce sehrává poslední požadavek, tedy *nullum crimen sine lege praevia*, který je upraven v čl. 40 odst. 6 Listiny: „Trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější.“ Právě v kontextu tohoto ustanovení se judikatura Ústavního soudu zabývá rozsahem pojmu trestnost a také dopadem na oblast promlčení, čímž se konkrétně zabýval náleží Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 15/19.

Další zásadou je zásada subsidiarity trestní represe, která omezuje užití veřejnoprávního trestání jen na případy, kdy nelze pro závažnost a společenskou škodlivost užít jiné prostředky.¹² Tuto zásadu nalezneme i v přestupkovém zákoně, konkrétně v § 42, § 43 a § 59 upravující podmíněné upuštění od potrestání pachatele.¹³

Poslední zásadou, kterou zmíním, je zásada přiměřenosti, jejíž projevem je zákaz ukládání likvidačního trestu. Vždy je proto potřeba přihlídnout k majetkovým poměrům pachatele, neboť pokud nejsou sankce přiměřené, zaniká tím jejich funkce.

Výše zmíněné zásady se týkají hmotného práva, vedle nich existují zásady procesní, mezi které řadíme např. zásadu zákonného procesu, zásadu *ne bis in idem*, zásadu presumpce nevinny a zásadu *nemo tenetur se ipsum accusare*.

1.4 Zákonná úprava

Dominantní postavení má mezi prameny správního práva trestního zákonná úprava, stejně jako u správního práva, neboť právě zákony jsou typickým a klíčovým pramenem správního práva. Stěžejní postavení má zákon č. 250/2016

¹¹ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. Trestní právo hmotné. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7, s. 46.

¹² KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 247.

¹³ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. Správní právo trestní. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 54.

Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který upravuje jak procesní, tak hmotné správní právo trestní. Tento zákon nabyl účinnosti od 1.7.2017 spolu se zákonem č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích a zákonem č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích.

Těmito třemi výše zmíněnými zákony byla završena reforma správního práva trestního. Přestupkový zákon přinesl mnoho změn, zmíníme si však jen ty nejdůležitější, které se týkají právě této diplomové práce. Podstatným bodem nové úpravy bylo sjednocení právní úpravy odpovědnosti za správní delikty fyzických osob, právnických a podnikajících fyzických osob do jednoho právního předpisu. Pro nás je však stěžejní právní úprava zániku odpovědnosti za správní delikt, která byla v předchozí právní úpravě neúplná. Neméně důležitou změnu představuje nová úprava promlčecích dob, která nahradila původní roztržitou právní úpravu.¹⁴

Vedle těchto zákonů existuje mnoho dalších zvláštních zákonů, které kromě skutkových podstat přestupků obsahují i určité odchylky od hmotněprávní úpravy správního práva trestního, příkladem je ustanovení celního zákona, které obsahuje další důvody zániku odpovědnosti za přestupek a zvláštní ustanovení o promlčecí době.¹⁵

Podpůrným pramenem správního práva trestního je také správní řád, který je obecným zákonem upravující správní řízení, do nichž řadíme i řízení o přestupcích. Podle § 1 odst. 2 správního řádu se správní řád nebo jeho jednotlivá ustanovení použijí, pokud zvláštní zákon, v tomto případě přestupkový zákon, nestanoví jinak.¹⁶

¹⁴ SLABÝ, Antonín, Jindřich ŠKODA a František VAVERA. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-683-5, s. 7.

¹⁵ Zákon č. 242/2016 Sb., Celní zákon, § 49, § 50.

¹⁶ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, § 1.

2 Základy trestnosti přestupku

Pro vymezení pojmu trestnost přestupku je potřeba nahlédnout do trestního práva. Nejvyšší správní soud judikoval, že: „... *správní delikty představují ve srovnání s trestnými činy jinou formu protiprávního společensky nebezpečného jednání a pro jejich trestnost mají platit podobné principy a pravidla, jako v případě trestných činů.*“¹⁷ Ústavní soud se ve svém nálezu vyjádřil tak, že pojem trestnost v čl. 40 odst. 6 Listiny je potřeba vykládat v souladu s trestněprávní naukou, neboť zúžení tohoto pojmu by odporovalo smyslu a účelu dotčeného článku Listiny.¹⁸

Trestností jsou tedy veškeré podmínky, na kterých závisí výrok o vině a o trestu.¹⁹ V právnickém slovníku se dočteme, že: „*Trestnost činu, v tr. právu hmotném znamená T. v tr. zákonu zakotvené podmínky tr. odpovědnosti (tr. čin), jakož i právní následky této odpovědnosti (tr. sankce). T. tak vyjadřuje formálně-materiální charakteristiku činu obsaženou v tr. zákoně (formálně-materiální pojetí tr. činu) a představuje též zákonnou možnost postihu jeho pachatele tr. sankcí. T. je vyjádřena prostřednictvím skutkové podstaty tr. činu, jakož i tr. sankce.*“²⁰ Pojem trestnost zahrnuje otázky vzniku, trvání a zániku trestnosti, tedy i okolnosti vylučující protiprávnost a zánik trestnosti přestupku.²¹

Vztah trestnosti a trestní odpovědnosti lze vyčíst z výše zmíněného nálezu Ústavního soudu²², ale i z komentáře trestního zákoníku²³, které trestní odpovědnost označují jako součást trestnosti. Trestnost v sobě zahrnuje všechny podmínky trestní odpovědnosti a vedle toho také možnost uložení právních následků trestného činu za jeho spáchání.²⁴ Jiný komentář trestního zákoníku popisuje vztah trestnosti a trestní odpovědnosti v souvislosti s jejich přístupem k trestnému činu a jeho pachateli takto: „*Zatímco trestní odpovědnost, jako typ*

¹⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2007, č. j. 8 As 17/2007-135.

¹⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 15/19.

¹⁹ NOVOTNÝ, František. Trestní právo hmotné. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-651-4, s. 39.

²⁰ KRATOCHVÍL, Vladimír. Trestnost činu. In: HENDRYCH, Dušan a kol. Právní slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

²¹ HUSSEINI, Faisal. Listina základních práv a svobod: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-812-2, s. 1270.

²² Nález Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 15/19.

²³ PROVAZNÍK, Jan. § 1 [Zákaz retroaktivity]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021, marg. č. 32.

²⁴ PROVAZNÍK, Jan. § 1 [Zákaz retroaktivity]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021, marg. č. 32.

*právní odpovědnosti, se vždy vztahuje k pachateli trestného činu a jsou s ní pak spojovány trestněprávní důsledky ve smyslu právních následků za spáchání činu (srov. § 12 odst. 2), tedy lze říci, že tyto prvky v sobě integruje, trestnost činu vyjadřuje formálně právní aspekt trestného činu jako takového a ve své abstraktní podobě je důsledkem trestní odpovědnosti.*²⁵

2.1 Přestupek jako správní delikt

V českém právním řádu řadíme přestupky do systému správních deliktů, které obecně označujeme jako protiprávní činy, jež jsou postihovány správním orgánem uložením správního trestu.²⁶ Hovoříme zde tedy o nějakém jednání, za které je potřeba nést následky. Z vymezení právní odpovědnosti, které nalezneme níže v kapitole zabývající se základy odpovědnosti za přestupek, můžeme dovodit, že právní odpovědnost, která plyne ze spáchání správního deliktu, nazýváme správně-právní odpovědností.

Vzhledem k tomu, že správní delikty můžeme členit podle různých kritérií, kterými jsou např. subjekt deliktu, účel a zaměření ukládané sankce, neexistuje jednotné dělení správních deliktů. Dušan Hendrych ve své učebnici rozděluje správní delikty do třech základních skupin, a to přestupky, tzv. správní pořádkové delikty a jiné správní delikty, zejména jiné správní delikty fyzických osob, správní delikty právnických osob a správní delikty podnikajících fyzických osob.²⁷ Rozdílné členění uvádí Martin Kopecký, a to takové, které rozlišuje správní delikty na přestupky, správní disciplinární delikty a správní pořádkové delikty.²⁸ K tomuto dělení se přiklání i kolektiv autorů Zdeněk Fiala, Kateřina Frumarová, Eva Horzinková, Martin Škurek ve své publikaci *Správní právo trestní*.²⁹

Správní disciplinární delikty mají speciální subjekt, neboť je mohou spáchat: *„fyzické osoby, které jsou ve zvláštních právních vztazích, a to služebních,*

²⁵ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 47.

²⁶ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. Správní právo trestní. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 26.

²⁷ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, s. 302.

²⁸ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 254.

²⁹ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. Správní právo trestní. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 27.

členských, zaměstnaneckých či jiných, k určité veřejnoprávní instituci.“³⁰ Objektem je právem stanovený vnitřní řád instituce neboli disciplína, ale také profesní etika, odbornost výkonu povolání, důstojnost a důvěryhodnost instituce vůči veřejnosti. Mezi správní disciplinární delikty řadíme zejména kárná provinění, kázeňské přestupky a disciplinární delikty, někdy označované jako disciplinární provinění.

U správních pořádkových deliktů dochází k porušení procesních povinností, což vede k uložení pořádkové pokuty. Uložení takové pokuty naplňuje funkci zajišťovací a má vést ke splnění primární procesní povinnosti pachatele. Od ostatních správních deliktů se tedy liší svým procesněprávním charakterem a účelem ukládání pořádkových pokut, který slouží primárně jako donucovací prostředek.

2.2 Pojem přestupek

Základním druhem správního deliktu je přestupek. Definicí přestupku nalezneme v ustanovení § 5 přestupkového zákona: „*Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“

Z definice vyčteme, že pojem přestupku se skládá současně z pozitivního a negativního vymezení přestupku, zároveň je založen na kombinaci materiálního znaku a formálních znaků. K obecným zákonným znakům přestupku tedy řadíme protiprávnost, společenskou škodlivost, výslovné označení činu za přestupek, znaky stanovené v zákoně a jednání, které není trestným činem.

2.2.1 Materiální znak přestupku

Materiálním znakem přestupku je jeho společenská škodlivost, což znamená, že jednání porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti. Abychom toto jednání odlišili od zcela beztrestného jednání nebo od trestného činu, užitíme korektiv společenské škodlivosti.³¹

Existence materiálního znaku v definici znamená, že abychom mohli hovořit o přestupku, je potřeba, aby jednání vykazovalo jednak znaky uvedené v zákoně, a současně musí naplňovat určitý minimální stupeň škodlivosti. Pokud tedy dojde

³⁰ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 310.

³¹ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 65.

čistě k porušení právních povinností a bude absentovat společenská škodlivost, nevzniká odpovědnostní právní vztah a nejedná se o přestupek. Klíčová role materiálního znaku spočívá tedy ve správném posouzení v hraničních případech, kdy by nezohlednění tohoto znaku mohlo vést k přepjatému formalismu, ke stíhání bagatelních porušení právních povinností, a tedy k nespravedlivému rozhodnutí.³² Společenská škodlivost je kritériem, který nám konkretizuje trest, dochází tak k individualizaci správně-právní odpovědnosti. Na formálně stejné protiprávní jednání bude nahlíženo odlišně v závislosti na materiálním pojetí. Jde o případy, kdy se formálně stejného protiprávního jednání dopustí dvě osoby nezávisle na sobě, přičemž jedna z nich se uvedeného jednání dopustila poprvé, na rozdíl od druhé osoby, která již byla za takový čin uznána vinnou.

Míra společenské škodlivosti je významná pro odlišení přestupku od trestného činu, neboť je v některých případech jediným kritériem, který je rozlišuje. Takové případy nastávají tehdy, když se formální znaky přestupku a trestného činu shodují. K tomu se vyjádřil v usnesení Nejvyšší správní soud takto: „...viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.12.2009, čj. 5 As 104/2008-45, v němž se pokazuje na význam materiálního pojetí přestupků a *mutatis mutandis* správních deliktů vůbec. Uvedený rozsudek mimo jiné naznačil, že by mělo být reagováno represivními prostředky jen tam, či pouze tam, kde jiné nástroje nepostačují. Společenská škodlivost je tedy významným diferenciačním kritériem nejen pro to, aby jednání mohlo být hodnoceno jako přestupek, ale i pokud půjde o rozlišení mezi správním deliktem a trestným činem. To platí bez ohledu na fakt, že citovaný rozsudek byl vynesena ještě v době, kdy platilo materiální pojetí trestného činu podle § 3 odst. 2 zákona č. 140/1961 Sb., nicméně jeho závěry platí i za současného stavu, kdy pojetí trestného činu vychází z formálně materiální konstrukce.“³³

2.2.2 Formální znaky přestupku

2.2.2.1 Protiprávnost

Přestupek je nedovolené jednání, které je v rozporu s právem a je právním řádem zakázané. Dochází k němu v případě nesplnění či porušení právní povinnosti, která je vyjádřena přímo v zákoně nebo uložena na jeho základě. Zpravidla dovozujeme protiprávnost z právního řádu nebo odkazem na příslušné

³² HORZINKOVÁ, Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-353-7, s. 73.

³³ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. ledna 2014, č. j. 5 As 126/2011-68.

hmotněprávní předpisy.³⁴ Protiprávnost je obligatorním znakem každého trestného jednání, pokud však tento znak chybí, nelze za takové jednání vyvozovat odpovědnost. Těmto případům se budu blíže věnovat v kapitole věnované okolnostem vylučující protiprávnost.

2.2.2.2 *Obecné znaky požadované na subjekt přestupku*

Druhým znakem přestupku jsou obecné požadavky na pachatele, tedy na subjekt deliktu, které jsou stejné pro všechny přestupky. Ze zákona vyplývá, že subjektem přestupku může být fyzická osoba, právnická osoba a fyzická podnikající osoba. Podrobně se budu zabývat touto problematikou v kapitole, která se věnuje odpovědnosti jednotlivých skupin osob za přestupek.

2.2.2.3 *Znaky skutkové podstaty*

Ke znakům, které charakterizují přestupky, řadíme i znaky skutkové podstaty, jež je tvořena obligatorně objektem, objektivní stránkou, subjektem a subjektivní stránkou. Tyto znaky určují, o jaký konkrétní přestupek se jedná.

Objektem přestupku rozumíme společenské vztahy, proti kterým směřuje protiprávní jednání pachatele, a které jsou chráněny zákonem. Podle stupně obecnosti rozeznáváme obecný, druhový a individuální objekt. Obecný objekt zahrnuje veškeré právní hodnoty a zájmy, které jsou chráněny právem. Typickým obecným objektem u přestupku je řádný výkon veřejné správy. Vedle toho druhový objekt představuje souhrn chráněných hodnot, které jsou společné pro skupinu přestupků v určité oblasti. Jedná se např. o přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a majetku.³⁵ Konkrétní zájem chráněný příslušnou skutkovou podstatou označujeme jako individuální objekt. Ten je důležitý zejména pro správnou právní kvalifikaci skutku, tedy podřazení protiprávního jednání pachatele pod konkrétní skutkovou podstatu.

Dalším znakem charakterizující skutkovou podstatu přestupku je objektivní stránka. Ta spočívá především v jednání, následku a příčinné souvislosti, které patří do obligatorních znaků. Tyto znaky označujeme také jako znaky vnější, a právě podle vnější stránky je člověk schopen rozlišit svými smysly jednotlivé přestupky.³⁶

³⁴ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 255.

³⁵ Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, § 5, § 7, § 8.

³⁶ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 31.

Jednání je projevem lidské vůle ve vnějším světě a rozumíme jím jak konání, tak opomenutí. Je velice důležitým pojmem, neboť právě jednáním dochází k porušení určité právní povinnosti. Přestupky, které nazýváme komisivní, lze spáchat pouze konáním. Naopak tomu je u omisivních přestupků, které lze spáchat jen opomenutím. Vedle toho existují i tzv. nepravé omisivní přestupky, které lze spáchat jako konáním, tak opomenutím. Každé protiprávní jednání má následek. Následek pojmenovává porušení nebo ohrožení zájmů, které jsou objektem přestupku. Rozsah a význam následku se podílí na určení povahy a závažnosti přestupku, a tedy i na určení druhu a vyměření správního trestu.³⁷ Aby byla objektivní stránka přestupku naplněna, musí existovat příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a následkem. Tuto skutečnost zjistíme tehdy, kdy by následek bez jednání nenastal vůbec, nebo nenastal takovým způsobem, jakým nastal. Existence příčinné souvislosti je podmínkou správně-právní odpovědnosti, protože při její absenci nelze pachateli připisovat následek přestupku. Vedle obligatorních znaků stojí znaky fakultativní, příkladem je účinek, který charakterizujeme jako zásah do hmotného předmětu útoku, dále pak místo přestupku, doba spáchání přestupku a způsob provedení přestupku.

Mezi znaky skutkové podstaty patří také subjekt, který charakterizuje pachatele přestupku. Pachatelem může být fyzická osoba, právnická osoba a podnikající fyzická osoba. Předpokladem pro subjekt přestupku je jeho způsobilost nést následky za protiprávní jednání. Vedle obecného subjektu stojí subjekt zvláštní, který omezuje okruh pachatelů a je vůči obecnému vymezení speciální úpravou. Podle zákona rozlišujeme subjekt konkrétní, který je nositelem zvláštní vlastnosti, subjekt kvalifikovaný, nadaný zvláštní způsobilostí a subjekt speciální, který má zvláštní postavení.³⁸ Podle některých autorů je potřeba rozlišovat pojem pachatele od subjektu jako znaku skutkové podstaty, který charakterizuje požadavek na zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení osoby pachatele.³⁹

Posledním znakem skutkové podstaty je subjektivní stránka, která popisuje vnitřní psychický vztah pachatele k jeho protiprávnímu jednání, které zakládá přestupek. Obligatorním znakem subjektivní stránky je zavinění, a to ve formě

³⁷ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 37, § 38 a).

³⁸ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 12.

³⁹ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. Správní právo trestní. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 33.

úmyslu či nedbalosti. Zavinění není potřeba u odpovědnosti za přešupek právníckých osob a podnikajících fyzických osob, neboť v těchto případech mluvíme o objektivní odpovědnosti. Dalšími znaky subjektivní stránky přešupku jsou motiv, který chápeme jako vnitřní podnět, jenž vyvolal rozhodnutí pachatele spáchat přešupek a cíl neboli záměr jednání pachatele.

2.2.2.4 Výslovné označení činu za přešupek

Přešupkem je protiprávní jednání, které je v zákoně výslovně označeno za přešupek. Takovéto označení podporuje právní jistotu adresátů a správních orgánů, neboť odlišuje přešupek od ostatních deliktů. Nicméně novou právní úpravou, která nabyla účinnosti 1.7.2017 se stanoví, že: „*Na přešupky a dosavadní jiné správní delikty, s výjimkou disciplinárních deliktů, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona hledí jako na přešupky podle tohoto zákona.*“⁴⁰ Podle důvodové zprávy k přešupkovému zákonu novou úpravou nedochází k absenci formálního znaku přešupku, nýbrž k jeho fikci. Vzhledem k tomu, že pojem „správní delikt“ není v zákoně nikterak vymezen, je potřeba ho vykládat v kontextu celé úpravy.⁴¹

2.2.3 Odlišení přešupku od trestného činu

Negativní vymezení přešupku je vyjádřeno podmínkou, a to takovou, že protiprávní jednání nemůže být přešupkem, pokud je trestným činem. Tímto je upraven vztah přešupku jakožto veřejnoprávního deliktu s jiným veřejnoprávním deliktem.⁴²

V případě, že protiprávní jednání naplňuje znaky přešupku i trestného činu, má přednost odpovědnost za trestný čin, neboť přešupek má subsidiární povahu. Tuto skutečnost nevyvrací ani zásada subsidiarity trestní represe, podle které lze prostředky trestního práva uplatňovat pouze v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.

2.3 Pokus přešupku

Právní úpravu pokusu přešupku nalezneme v § 6 přešupkového zákona, který ho definuje jako jednání fyzické osoby bezprostředně směřující k dokonání přešupku, kterého se fyzická osoba dopustila v úmyslu přešupek spáchat, pakliže

⁴⁰ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich, § 112 odst. 1.

⁴¹ SLABÝ, Antonín, Jindřich ŠKODA a František VAVERA. *Zákon o odpovědnosti za přešupky: praktický průvodce*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-683-5, s. 362.

⁴² PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přešupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 105.

nedošlo k dokonání přestupku. U právnické osoby a podnikající fyzické osoby postačí bezprostřední směřování k dokonání přestupku a nedostatek dokonání, neboť úmysl, jak se dozvíme v kapitole pojednávající o odpovědnosti těchto osob, se u těchto osob nevyžaduje.

Pokus přestupku můžeme chápat jako určitou fázi úmyslu pachatele spáchat přestupek, řadíme ho tedy do vývojových stádií přestupku. Co se týče jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání přestupku, rozumíme jím takové jednání, jímž pachatel začal realizovat znaky skutkové podstaty přestupku. Je nutno zdůraznit, že u pokusu přestupku vždy chybí následek, tedy porušení nebo ohrožení zájmů, které jsou objektem přestupku.

Za předpokladu, že tak stanoví zákon, je pokus přestupku trestný stejně jako dokonáný přestupek. O dokonáný přestupek se jedná v případě naplnění všech znaků skutkové podstaty přestupku. Trestnost pokusu přestupku tedy není stanovena obecně, k čemuž důvodová zpráva k přestupkovému zákonu dodává: „*Tato úprava odpovídá zásadě ultima ratio správně-právní odpovědnosti...*“ Vzhledem k tomu, že institut trestnosti pokusu přestupku rozšiřuje podmínky správní odpovědnosti, nemůže být užíván analogicky. Typický příklad, kdy zákon určí, že pokus přestupku je trestný, nalezneme u některých přestupků proti majetku v zákoně o některých přestupcích.⁴³

Podstatou zakotvení ustanovení o pokusu přestupku je potřeba trestat takový pokus, který se přibližuje dokonání přestupku a již samotný pokus představuje nebezpečí zájmu chráněnému zákonem. Se skutečností, že nedošlo k dokonání přestupku, nelze spojovat obecně sníženou škodlivost takového činu, protože nedostatek dokonání může být způsoben vlivem různých okolností, např. přistížením při činu, proto je žádoucí, aby některé přestupky byly trestné již ve stadiu pokusu.⁴⁴

Přestupkový zákon na rozdíl od trestního zákoníku neupravuje přípravu.⁴⁵ To vysvětluje důvodová zpráva k přestupkovému zákonu tak, že postih přípravy

⁴³ Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, § 8 odst. 1 písm. a) a odst. 2 písm. a).

⁴⁴ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. Správní právo trestní. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 73.

⁴⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, § 20.

přestupku by nebyl účelný z důvodů nižší společenské škodlivosti a typové závažnosti přestupků v porovnání s trestnými činy.

2.4 Okolnosti vylučující protiprávnost

Jak jsem již při vymezení pojmu trestnost zmínila, okolnosti vylučující protiprávnost spadají pod pojem trestnost, neboť při posuzování trestnosti je potřeba zohlednit veškeré okolnosti, na kterých záleží výrok o vině a trestu, tedy i okolnosti, které vznik trestnosti vylučují. Vrchní soud v Praze se ve svém rozhodnutí vyjádřil následovně: „...*také ve sféře správního trestání existují okolnosti vylučující trestnost (podobně jako v trestním řízení nutná obrana, krajní nouze, svolení poškozeného, oprávněné použití zbraně atd.)*“⁴⁶

Okolnosti vylučující protiprávnost jsou tedy takové okolnosti, při kterých jednání formálně naplňuje znaky skutkové podstaty přestupku, nicméně chybí protiprávnost, která je podmínkou trestnosti, a proto se o přestupek nejedná. Vycházíme z definice přestupku, která přímo obsahuje podmínku protiprávnosti činu. Z toho plyne, že při absenci obligatorního znaku přestupku nelze takové jednání za přestupek považovat, k tomu se vyjádřil Nejvyšší správní soud tak, že: „*Přestupkem může být pouze protiprávní čin. Chybí-li znak protiprávnosti, nelze odpovědnost za přestupek vyvozovat, protože se pak jedná o dovolené jednání, které, ačkoliv se svými znaky podobá přestupku, nenaplňuje skutkovou podstatu přestupku a není ani nebezpečné pro společnost. Přestupkem proto nemůže být jednání, které formálně přestupku odpovídá, ale není dána jeho protiprávnost.*“⁴⁷ Vedle protiprávnosti tedy chybí i společenská škodlivost, mnohdy jde dokonce o jednání pro společnost prospěšné, užitečné a chtěné.⁴⁸

Okolnosti vylučující protiprávnost řeší kolizi střetu dvou a více chráněných zájmů, přičemž zvýhodněn může být pouze jeden z nich.

V porovnání s důvody zániku odpovědnosti za přestupek, okolnosti vylučující protiprávnost působí *ex tunc*, což znamená, že dané jednání od počátku není trestné. Při zániku trestnosti přestupku je přestupek spáchán, vzniká právní odpovědnost, ale následně trestnost přestupku zaniká, tedy působí *ex nunc*.

⁴⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 1. 1999, sp. zn. 6 A 64/97-38.

⁴⁷ Rozsudek nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2006 č. j. 5 As 72/2005-98.

⁴⁸ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 165.

Přestupkový zákon upravuje tyto okolnosti vylučující protiprávnost: krajní nouze, nutná obrana, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně. Další okolnosti lze dovodit z praxe soudů a právní teorie, jedná se především o výkon práv a povinností a výkon povolání. V tomto případě hovoříme o analogii přípustné, která není v rozporu se zásadou *nullum crimen sine lege*, neboť okolnostmi vylučující protiprávnost dochází k zúžení podmínek trestnosti, nikoliv k jejich rozšiřování.⁴⁹ Všechny zmíněné okolnosti mají rovnocenné postavení. V případě kumulace více okolností, stačí pouze jedna z nich, aby došlo k vyloučení protiprávnosti.

2.4.1 Krajní nouze

Krajní nouzi vymezuje přestupkový zákon takto: *„Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže jim někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem. Nejde o krajní nouzi, jestliže toto nebezpečí bylo možno za daných okolností odvrátit jinak nebo následek tímto odvrácením způsobený je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl-li ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen snášet“*⁵⁰

Krajní nouze je takový stav, při kterém je možné ochránit ohrožený zájem pouze legitimní poruchou jiného zájmu. Abychom mohli hovořit o krajní nouzi, musí být splněny následující podmínky. Předpokladem je existence nebezpečí, jehož původcem může být např. zvíře věc či přírodní síly. Takto vzniklé nebezpečí musí hrozit přímo, bezprostředně zájmu chráněného zákonem. Další podmínkou je subsidiarita, což znamená, že nebezpečí není možné odvrátit za daných okolností jinak. Z důvodu požadavku proporcionality, následek, který je způsoben odvrácením nebezpečí, nesmí být zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil. Poslední podmínku představuje skutečnost, že v krajní nouzi nemůže jednat osoba, která je povinna nebezpečí snášet.

2.4.2 Nutná obrana

Nutná obrana je stejně jako krajní nouze vymezena zákonnou legální definicí v § 25 přestupkového zákona, podle kterého se nutnou obranou rozumí: *„Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže jim někdo odvrací přímo hrozící*

⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. Trestní právo hmotné. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7, s. 211.

⁵⁰ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 24.

nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem. Nejde o nutnou obranu, byla-li tato obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.“

Základem nutné obrany je útok, který směřuje na chráněný zájem. Jedná se o jednání člověka, které je zaviněné, protiprávní a škodlivé.⁵¹ Útok musí přímo hrozit nebo trvat. Na rozdíl od krajní nouze, není u nutné obrany podmínka subsidiarity, nicméně podmínka proporcionality ano, a to taková, že obrana nesmí být zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. Vedle toho, vůči komu je útok veden, může jednat i kdokoliv jiný. Takový případ pak označujeme jako pomoc v nutné obraně.

2.4.3 Svolení poškozeného

Institut svolení poškozeného upravuje ustanovení § 26 přestupkového zákona. Oproti dvěma předchozím okolnostem vylučující protiprávnost se s touto okolností nesetkáme tak často. Se svolením poškozeného se setkáme zejména u některých majetkových správních deliktů, správních deliktů proti autorskému právu a správních deliktů na úseku poskytování poštovních služeb.⁵²

Jedná se o případy, kdy někdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy budou dotčeny. Abychom takové jednání mohli subsumovat pod institut svolení poškozeného, musí obsahovat následující náležitosti. Dotčené zájmy musí být výhradně zájmy poškozeného a souhlas, který poškozený dává, musí být vážný, určitý, srozumitelný a dobrovolný. Svolení může dát pouze taková osoba, která je k tomu způsobilá a činí tak před činem nebo nejpozději při činu. Výjimečně může poškozený dát svolení až po činu, a to v případě, mohl-li jednat důvodně předpokládat, že by ke svolení došlo vzhledem k okolnostem případu a svým poměrům.

Poškozený nemůže dát souhlas k zásahu do tělesné integrity, s výjimkou svolení k lékařským zákrokům, které jsou v době činu v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe. Primárně záleží na svobodném rozhodnutí

⁵¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 267.

⁵² PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 349.

člověka, jestli se podrobí lékařskému zákroku, nicméně zákon upravuje i případy, kdy lékařský zákrok může být učiněn i proti jeho vůli.⁵³

2.4.4 Přípustné riziko

Další okolností, která vylučuje protiprávnost jednání, je přípustné riziko, které definuje ustanovení § 27 přestupkového zákona. Tento institut upravuje odpovědnost za rizikové činnosti, ze kterých plyne nebezpečí pro zájmy chráněné zákonem. Rizikové jednání musí být společensky prospěšné a zároveň kýženého výsledku nelze jinak dosáhnout, případně jen s vynaložením neúměrných nákladů. Je potřeba vždy zvážit pravděpodobnost vzniku nebezpečí vedle pravděpodobnosti dosažení očekávaného cíle, která musí být vyšší. Riziková činnost musí být také vykonávána v souladu s maximální mírou poznání a informacemi.

Přípustné riziko souvisí se společenským pokrokem, neboť věda a technologie se v praxi nemůže rozvíjet bez určité míry rizika. Bez takové nejistoty výsledku bychom pak mnohdy neměli možnost poznat dosud nepoznané.⁵⁴

2.4.5 Oprávněné použití zbraně

Poslední okolnost vylučující protiprávnost, která je zakotvena v ustanovení § 28 přestupkového zákona, je oprávněné použití zbraně. Podle této okolnosti se přestupku nedopustí ten, kdo použije zbraň v případě, že mu zvláštní předpisy svěřují zvláštní oprávnění nosit a použít zbraň. Zvláštním předpisem je např. zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii a zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

2.5 Základy odpovědnosti za přestupek

Právní odpovědnost patří mezi nejstarší právní instituty. Obecně chápeme samotný pojem odpovědnost jako: „*nutnost nést následky za své chování a jednání.*“⁵⁵ Odpovědnost má mnoho podob, řadíme mezi ně především odpovědnost morální, politickou a právní,⁵⁶ kterou se budu dále v této kapitole zabývat.

⁵³ Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), § 38.

⁵⁴ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. Trestní právo hmotné. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7, s. 231.

⁵⁵ BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva. 2.*, přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-030-0, s. 195.

⁵⁶ BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva. 2.*, přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-030-0, s. 195.

Právní odpovědnost nalezneme v samotných základních zásadách správního trestání, konkrétně v zásadě *nullum crimen sine lege scripta*, která nám říká, že: „*podmínky odpovědnosti za protiprávní jednání mohou být stanoveny pouze zákonem.*“⁵⁷ Vymezení tohoto pojmu není jednoduché, neboť v právní teorii existují různé postoje, jak definovat pojem právní odpovědnost. Převládají však názory, že právní odpovědnost je sekundární právní povinnost, která vzniká fyzické či právnické osobě v případě porušení primární povinnosti, která je určena zákonem, případně plyne z jiného právního titulu, typicky ze smlouvy nebo rozhodnutí.⁵⁸

2.5.1 Odpovědnost jednotlivých skupin osob za přestupek

Přestupek jsem již vymezila mimo jiné jako protiprávní jednání, ze kterého se vyvozuje správně-právní odpovědnost. Základním principem přestupkového práva je zásada odpovědnosti za spáchání přestupku, ze které plyne, že správní trest za přestupek může být uložen pouze osobě, které bylo spáchání přestupku dokázáno.⁵⁹

Dle platné právní úpravy pachatelem přestupku mohou být fyzické osoby, právnické osoby a podnikající fyzické osoby. Pro tyto skupiny osob jsou stanoveny zvláštní podmínky odpovědnosti za přestupek.⁶⁰

2.5.1.1 Odpovědnost fyzické osoby za přestupek

Základem odpovědnosti fyzické osoby za přestupek je ustanovení § 13 přestupkového zákona, které vymezuje fyzickou osobu jako pachatele. Pachatelem je tedy taková fyzická osoba, která svým zaviněným jednáním naplnila znaky přestupku či jeho pokusu, pokud je pokus trestný. Dále považujeme fyzickou osobu za pachatele v případě, že užije tzv. živý nástroj, tedy jinou fyzickou osobu, která není odpovědná za přestupek např. pro nedostatek věku. Vedle užití živého nástroje je fyzické osobě přičítána odpovědnost i v případě užití právnické osoby, která též není za přestupek odpovědná. Zákon rozšiřuje definici pachatele i na ty fyzické

⁵⁷ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 246.

⁵⁸ HORZINKOVÁ, Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-353-7, s. 179.

⁵⁹ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9, s. 76.

⁶⁰ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 260.

osoby, které lze označit za organizátora, návodce a pomocníka při spáchání přestupku.

U fyzické osoby zkoumáme věk, přičetnost a zavinění, které se váží k její odpovědnosti za přestupek.⁶¹

Minimální věkovou hranicí odpovědnosti za přestupek je den, který následuje po dni patnáctých narozenin. Vycházíme analogicky z § 139 trestního zákoníku⁶², neboť v přestupkovém zákoně ustanovení o počítání času absentuje. Podmínka věku je v přestupkovém zákoně vymezena negativním způsobem. Právě věková hranice byla v souvislosti s rekodifikací trestního práva hojně probírané téma a není tomu jinak ani dnes. V tehdejší návrhu nového trestního zákoníku byla navržena věková hranice trestní odpovědnosti na 14 let a návrh byl sice schválen, nicméně ještě před nabytím účinnosti trestního zákoníku byla hranice opět zvýšena na 15 let.⁶³ Vzhledem k velkému množství odborníků, kteří se touto problematikou zabývali, existuje i mnoho různých názorů, které svědčí jak ponechání věkové hranice, tak její snížení. Většina z nich se shoduje, že dnešní děti jsou sice mentálně vyspělejší, než byly předchozí generace ve stejném věku, to ale automaticky neznamená, že si uvědomují veškeré důsledky svého jednání. Pro snížení věkové hranice správní odpovědnosti svědčí např. argument, kdy včasné odhalení a potrestání pachatelů, kteří spáchali méně závažný čin, by mohlo pomoci zabránit pozdějšímu páchání závažnějších činů. Přikláním se ale k názorům, že věková hranice odpovědnosti za přestupek by se snižovat neměla, neboť sama pracují s dětmi podobného věku a jsem toho přesvědčení, že jejich psychický vývoj rozhodně není ukončen a děti jsou v tomto věku lehce ovlivnitelní svým okolím.

Další z podmínek odpovědnosti fyzické osoby za přestupek je přičetnost této fyzické osoby, z toho plyne, že odpovědný není ten, kdo spáchal přestupek ve stavu nepřičetnosti. Právní úprava nepřičetnosti vychází z presumpce přičetnosti, předpokladem a výchozím stavem je tedy přičetnost a případný stav nepřičetnosti se musí dokazovat. Důvodem nepřičetnosti dle zákona je duševní porucha v době spáchání přestupku, při které nemohla osoba rozpoznat protiprávnost svého jednání

⁶¹ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 35.

⁶² Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, § 139: Kde tento zákon spojuje s uplynutím určité doby nějaký účinek, nezapočítává se do ní den, kdy nastala událost určující její začátek.

⁶³ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 268.

nebo své jednání ovládat. Odpovědnosti za přestupek se nezbavuje ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl užitím návykové látky, a to i v případě, že si takový stav přivodil z nedbalosti.

Při zjišťování, zda byla osoba přičetná, se posuzuje schopnost rozpoznávací a ovládací vždy se zřetelem k povaze přestupku, neboť: „(...) *nelze vyloučit, že v některých případech bude pachatel schopen rozpoznat, že porušuje či ohrožuje chráněný zájem, u jiných nikoliv (např. osoba postižená oligofrenií na úrovni debility bude schopná si uvědomit, že nesmí krást, ale nikoliv, že by neměla rušit noční klid).*“⁶⁴ Pro dokázání nepřičetnosti stačí absence jediné ze zmíněných schopností. Takové posouzení náleží lékařskému odborníkovi, případně znalci.

Nepřičetnost je potřeba odlišovat od omezení na svéprávnosti podle občanskoprávních předpisů. Osoba omezená na svéprávnosti automaticky neznamená, že taková osoba je nepřičetná, vždy je zde nutnost individuálního posouzení.

Odpovědnost fyzické osoby je odpovědností subjektivní, proto je podmínkou takové odpovědnosti zavinění. Pokud by fyzická osoba tedy nejednala zaviněně, nemůže u ní vzniknout odpovědnost za přestupek.

2.5.1.2 Odpovědnost právnické osoby za přestupek

S již zmiňovanou novou právní úpravou, která nabyla účinnosti 1. 7. 2017, a která přinesla zavedení jednotného pojmu přestupek⁶⁵, se zákonné vymezení odpovědnosti právnické osoby a podnikající fyzické osoby za přestupek přesunulo do přestupkového zákona.

Odpovědnost právnické osoby za přestupek nalezneme konkrétně v ustanovení § 20 přestupkového zákona. Z tohoto ustanovení plyne, že odpovědnost právnické osoby závisí na jednání fyzické osoby, které je přičitatelné právě právnické osobě. Zákon dále upravuje okruh fyzických osob, jejichž jednání je přičitatelné právnické osobě.⁶⁶

Abychom tedy mohli právnickou osobu považovat za pachatele, musí dojít k naplnění znaku přestupku jednáním fyzické osoby, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, zároveň tato osoba porušila povinnost uloženou právnické osobě

⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. března 2011, č. j. 4 Ads 67/2010-111.

⁶⁵ S výjimkou disciplinárních deliktů.

⁶⁶ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 20 odst. 2.

a k porušení právní povinnosti došlo při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s činností právnické osoby nebo ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu.⁶⁷ Vzhledem k tomu, že povinnosti nejsou uloženy fyzické osobě, ale osobě právnické, není podmínkou odpovědnosti právnické osoby za přestupek zjištění konkrétní fyzické osoby, jejíž jednání je právnické osobě přičitatelné.

Na rozdíl od subjektivní odpovědnosti fyzické osoby za přestupek je odpovědnost právnické osoby za přestupek odpovědností objektivní. Nevyžaduje se tedy zavinění, neboť u právnické osoby jako fiktivního útvaru bychom těžko hovořili o vnitřním psychickém vztahu pachatele k jeho protiprávnímu jednání. Pro vznik odpovědnosti tedy postačí, aby jednáním fyzické osoby, které je přičitatelné právnické osobě, došlo k porušení nebo nesplnění povinnosti stanovené zákonem nebo uložené na jeho základě. Aby zákonodárce zmírnil tvrdost ustanovení § 20 přestupkového zákona, obsáhl do následujícího paragrafu institut obecného liberačního důvodu. Potřeba takového institutu vychází z preventivní funkce správních trestů, neboť by bylo zjevně nespravedlivé, je ukládat v případě, že odpovědný subjekt nemohl škodlivému následku nijak zabránit ani ho ovlivnit.⁶⁸

Právnická osoba se může zprostit odpovědnosti za přestupek, pokud prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila. Vynaložit takové úsilí je potřeba před spácháním přestupku a důkazní břemeno leží na právnické osobě. Naopak se právnická osoba zprostit odpovědnosti za přestupek nemůže v případě, že nevykonávala povinnou nebo potřebnou kontrolu nad fyzickou osobou, jejíž jednání je právnické osobě přičitatelné, nebo pokud neučinila nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení přestupku. Z tohoto plyne, že požadovaná opatření k zamezení nebo odvrácení přestupku musí být reálná, nikoliv pouze formální.⁶⁹

2.5.1.3 Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek

Poslední skupinou osob, která může být pachatelem přestupku, je podnikající fyzická osoba. Shodně s právnickou osobou odpovídá za přestupek objektivně

⁶⁷ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 20 odst. 1.

⁶⁸ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 152.

⁶⁹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 264.

s možností liberace, rozdíl je v tom, že podnikající fyzická osoba může jednat i sama.

Podle ustanovení § 22 přestupkového zákona je podnikající fyzická osoba pachatelem, pokud k naplnění znaků přestupku došlo přímo jednáním této fyzické osoby při jejím podnikání nebo v přímé souvislosti s ním a podnikající fyzická osoba porušila právní povinnost, která je uložena podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě.⁷⁰ Podnikající fyzická osoba může stejně jako právnická osoba jednat prostřednictvím fyzických osob, jejichž jednání je podnikající fyzické osobě přiřitatelné. Vymezení těchto osob je obdobné jako v případě odpovědnosti právnické osoby za přestupek. Jedná se tedy o fyzickou osobu, která při podnikání podnikající fyzické osoby nebo v jejím zájmu porušila právní povinnost, která je uložena podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě.⁷¹

Legální vymezení podnikající osoby v přestupkovém zákoně nenalezneme. Musíme proto nahlédnout do občanského zákoníku, který podnikatele vymezuje takto: „*Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.*“⁷² Podnikatelem je osoba, která je zapsaná v obchodním rejstříku a také osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona, např. se jedná o advokáty.

⁷⁰ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 22 odst. 1.

⁷¹ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 22 odst. 2.

⁷² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 420.

3 Zánik trestnosti přestupku

Zánik trestnosti přestupku řadíme mezi negativní podmínky trestnosti, neboť trestnost závisí i na tom, že tyto negativní podmínky nenastaly.⁷³ Na rozdíl od okolností vylučujících protiprávnost, tento institut předpokládá existenci trestnosti, která až později zaniká. Odlišným institutem je též zánik výkonu správního trestu, při kterém nastávají důvody zániku až po právní moc rozhodnutí, kterým byl správní trest uložen.⁷⁴ Jako příklad zániku výkonu správního trestu lze uvést udělení amnestie prezidentem republiky ve formě agraciace.

Spácháním přestupku vzniká mezi pachatelem přestupku a příslušným správním orgánem hmotněprávní vztah, který se zakládá na právu správního orgánu pachatele potrestat a na druhé straně na povinnosti pachatele podrobit se uloženému trestu. V mezičase spáchání přestupku a pravomocném rozhodnutí o něm, mohou nastat okolnosti, tedy právní skutečnosti či právní události, které vedou k zániku zmíněného vztahu. Způsobují nemožnost vyvození důsledků vyplývajících ze spáchání přestupku, a tak jednou pro vždy zaniká právo státu na potrestání pachatele.

Současná právní úprava hovoří o zániku odpovědnosti za přestupek, nikoliv o zániku trestnosti přestupku. Touto problematikou se zabýval František Novotný a kolektiv ve své učebnici *Trestní právo hmotné*: „*Je otázkou, zda zaniká trestnost, nebo, jak stanoví současná právní úprava, trestní odpovědnost. Při řešení této otázky je třeba vyjít ze základů trestní odpovědnosti. Připomeňme si jejich atributy. Jsou to trestný čin (§ 13 odst. 1 tr. zákoníku), zavinění (§13 odst. 2 tr. zákoníku), pachatel (§ 113 tr. zákoníku), který musí dosáhnout zákonem stanovený věk (§25 tr. zákoníku) a musí být příčetný (§ 26 tr. zákoníku výkladem a contrario). Takového pachatele lze považovat za trestně odpovědného. Trestný je v okamžiku, kdy spáchá trestný čin. Vznikem určitých okolností pachatel nepřestává být trestně odpovědný, z důvodu nedostatku zákonem stanoveného věku ani ztráty příčetnosti, ale zaniká právo na jeho potrestání. Je to otázka názorů tvůrců zákona, podstatnější je znát okolnosti, za kterých trestnost, či podle současné právní úpravy trestní odpovědnost*

⁷³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3, s. 360.

⁷⁴ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 165.

zaniká.“⁷⁵ K tomuto názoru se přikloním i v této diplomové práci, proto nadále budu užívat spojení „zánik trestnosti přestupku“, nikoliv „zánik odpovědnosti za přestupek“.

Právní úprava zániku trestnosti přestupku je obsažena v části druhé, hlavně šesté přestupkového zákona, která se dále člení na díl pojednávající o zániku odpovědnosti za přestupek a díl o odpovědnosti právního nástupce za přestupek. Konkrétně v § 29 přestupkového zákona nalezneme čtyři důvody zániku trestnosti přestupku, přičemž důvodová zpráva k přestupkovému zákonu k tomu uvádí, že: *„Odpovědnost za přestupek zaniká přirozenými způsoby (smrtí fyzické osoby a zánikem právnické osoby bez právního nástupce), uplynutím promlčecí doby a dále vyhlášením amnestie ve Sbírce zákonů, o které rozhoduje prezident republiky.“* V témže zákoně nalezneme v § 6 právní úpravu zániku trestnosti pokusu přestupku. Vedle důvodů uvedených v přestupkovém zákoně, mohou být další důvody stanoveny v zákoně jiném, a to v celním zákoně⁷⁶ a zákoně o evidenci skutečných majitelů⁷⁷.

Přestupkový zákon upravuje i procesní důsledky zániku trestnosti přestupku, konkrétně v § 76 písm. f) a § 86 písm. h). V prvním případě dochází k zániku trestnosti přestupku před zahájením řízení o přestupku, správní orgán tak věc usnesením odloží, aniž by bylo zahájeno řízení. Druhý případ řeší zánik trestnosti přestupku až po zahájení řízení o přestupku, a to tak, že dojde usnesením k jeho zastavení. K zániku trestnosti přestupku přihlížejí správní orgány z úřední povinnosti. Nejvyšší správní soud se ve svém rozhodnutí vyjádřil tak, že pokud správní orgán nezastaví řízení o přestupku, i když odpovědnost za přestupek zanikla, dochází tak k podstatnému porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které má za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, ke kterému soud přihlédne z úřední povinnosti.⁷⁸ Na to navazuje rozsudek Městského soudu v Praze: *„Pokud v průběhu správního řízení o správním deliktu uplynula lhůta, ve které může být za delikt uložena sankce (pokuta), správní orgán řízení zastaví. Je nepřijatelné, aby v takovém případě byl výrok rozhodnutí formulován tak, že obviněná osoba se deliktu dopustila a sankce se jí neukládá, nebo tak, že obviněná*

⁷⁵ NOVOTNÝ, František. Trestní právo hmotné. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-651-4, s. 222.

⁷⁶ Zákon č. 242/2016 Sb., Celní zákon, § 49.

⁷⁷ Zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, § 56.

⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2005, č. j. 3 As 57/2004-39.

*osoba se deliktu dopustila a řízení se zastavuje. Správní orgán není oprávněn samostatně vyslovit, že se obviněná osoba deliktu dopustila, jestliže mu zákon již nedovoluje uložit za tento delikt sankci.*⁷⁹

Zánikem trestnosti přestupku tedy zaniká jednou provždy právo uložit pachateli správní trest a povinnost pachatele tento trest strpět, nicméně čin i nadále zůstává protiprávním a může být např. podkladem k náhradě škody. K tomuto se vyjádřil ve svém rozsudku Nejvyšší soud: „*V důsledku zániku odpovědnosti za přestupek bylo přestupkové řízení zastaveno. Podle názoru odvolacího soudu lze sice přihlížet k důvodům zastavení řízení, nelze však v dané věci aplikovat § 12 odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., neboť nejde o případ obdobný těm, na jaké toto ustanovení odkazuje. Zastavení správního řízení pro zánik odpovědnosti uplynutím roční lhůty proto nevylučuje právo žalobce na náhradu škody.*“⁸⁰ Takového pachatele však nelze posuzovat jako recidivistu, pokud se později dopustí dalšího přestupku, nepoužije se tedy ustanovení § 40 písm. c) přestupkového zákona a ani v případech, kdy je recidiva znakem kvalifikované skutkové podstaty. Lze však k této skutečnosti přihlížet při hodnocení osobnosti pachatele.⁸¹ V případě spolupachatelství zánik trestnosti přestupku nemá vliv na odpovědnost jiných osob za stejný přestupek.⁸²

Na rozdíl od trestního zákoníku přestupkový zákon nezná důvod zániku trestnosti účinnou lítost. Ta je vymezena v § 33 trestního zákoníku tak, že za taxativně vymezené trestné činy zaniká trestní odpovědnost, pokud pachatel dobrovolně zamezil škodlivému následku nebo jej napravil, nebo učinil o trestném činu oznámení v době, kdy škodlivému následku trestného činu mohlo být ještě zabráněno.⁸³ Tyto skutečnosti upravuje přestupkový zákon pouze jako polehčující okolnosti v § 39 písm. c) a d), případně se může jednat o důvody upuštění od uložení správního trestu dle § 43 odst. 2 téhož zákona.

Původní právní úprava zániku trestnosti přestupku byla obsažena v jediném ustanovení.⁸⁴ Mezi důvody zániku trestnosti přestupku zahrnovala pouze uplynutí doby a udělení amnestie. Smrt pachatele, jako další z důvodů zániku trestnosti

⁷⁹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 8. 2000, č. j. 28 Ca 145/99-41.

⁸⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 453/2001.

⁸¹ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3, s. 362.

⁸² FRUMAROVÁ, Kateřina. Správní trestání. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 70.

⁸³ Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, § 33.

⁸⁴ Zákon č. 200/1990 Sb., České národní rady o přestupcích, § 20.

přestupku, výslovně v zákoně uvedena nebyla a bylo potřeba ji dovést, neboť tím zanikl subjekt přestupku, a tedy i jeden z účastníků správně-právního vztahu.⁸⁵ Upraveny byly pouze procesní důsledky smrti pachatele, a to takové, že správní orgán řízení o přestupku odložil, aniž by řízení zahájil a v případě již zahájeného řízení správní orgán řízení zastavil.⁸⁶

3.1 Uplynutí promlčecí doby

Prvním důvodem zániku trestnosti přestupku je uplynutí promlčecí doby. Při promlčení zaniká trestnost přestupku uplynutím doby stanovené zákonem. Vycházíme zde z předpokladu, že s plynutím času postupně slábne, až docela zaniká potřeba správně-právní reakce na přestupek. Negativní dojem společenského vědomí postupně mizí a nelze již zcela naplnit účel trestu. Zároveň se uvádí, že osoba pachatele se mění, že pachatel trpěl dost strachem a výčitkami, tudíž není již potřeba na něj působit.⁸⁷ Pokud tedy pachatel nespáchá v promlčecí době jiný delikt, má se za to, že se napravil. Institut promlčení má přispět též k tomu, aby příslušné správní orgány rychle reagovaly na aktuální protiprávní jednání.⁸⁸

Vedle hmotněprávních důvodů promlčení existují podpůrně i důvody procesněprávní, které spočívají ve snížení schopnosti správního orgánu provést řádné dokazování. S přibývajícím časem zpravidla slábne síla důkazních prostředků a tím pozbývají spolehlivost, případně může dojít až k jejich úplnému zmizení či ztracení. Promlčení je institutem hmotněprávním, neboť důvody promlčení jsou převážně hmotněprávní, zaniká tedy sama trestnost, nikoliv pouze stíhatelnost činu.⁸⁹ Jedná se sice o procesní překážku stíhání za přestupky, ale na hmotněprávním základě. Jednoznačný postoj k tomuto zaujal Ústavní soud ve svém nálezu: „*Zatímco v době vydání nálezu sp. zn. Pl. ÚS 19/93 snad bylo možno označit otázku, zda promlčení trestní odpovědnosti je institutem hmotněprávním či procesněprávním, za předmět sporu trestněprávní nauky (srov. citaci v bodě 27.),*

⁸⁵ PRÁŠKOVÁ, Helena. Základy odpovědnosti za správní delikty. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 368.

⁸⁶ Zákon č. 200/1990 Sb., České národní rady o přestupcích, § 66 odst. 1 písm. c) a § 76 odst. 1 písm. i).

⁸⁷ SOLNAŘ, Vladimír, Jaroslav FENYK a Dagmar CÍSAŘOVÁ. Základy trestní odpovědnosti: systém českého trestního práva. Vyd. 1., (Jako Základy trestní odpovědnosti vyd. 2.). Praha: Orac, 2003. ISBN 80-86199-74-6, s. 422.

⁸⁸ PRÁŠKOVÁ, Helena. Základy odpovědnosti za správní delikty. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 368.

⁸⁹ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3, s. 367.

v současné době lze tuto otázku již považovat za vyřešenou. V české právní nauce se v široké míře prosadil názor, že jde o institut hmotněprávní, byť má procesněprávní důsledky.⁹⁰ K pochopení významu promlčecí doby lze použít náleží Ústavního soudu, který konstatoval: „Smyslem právního institutu lhůty je snížení entropie (neurčitosti) při uplatňování práv, resp. pravomocí, časové omezení stavu nejistoty v právních vztazích (což hraje zejména důležitou roli z hlediska dokazování v případech sporů), urychlení procesu rozhodování s cílem reálného dosažení zamýšlených cílů.“⁹¹

Přestupkový zákon po vzoru trestního zákoníku používá pro tento důvod zániku trestnosti přestupku označení „promlčení“, protože však uplynutím promlčecí doby zaniká pravomoc státu vyslovit vinu pachatele a uložit mu správní trest, bylo by vhodnější označení „prekluze“. To potvrzuje i skutečnost, že správní orgány a soudy musí k promlčení přihlížet z úřední povinnosti, pokud by tomu bylo jen při námitce obviněného, poskytovala by se ochrana právu, které neexistuje.⁹² K tomuto důvodová zpráva k přestupkovému zákonu shodně uvádí: „Pro upřesnění je nutno podotknout, že terminologicky se de facto jedná o prekluzivní, a nikoli promlčecí lhůtu. Přihlíží se k ní z úřední povinnosti (tedy nikoli na základě námítky účastníka řízení) a jejím uplynutím odpovědnost za přestupek zaniká. Nicméně v souladu s běžně užívanou terminologií v trestním právu hmotném, v němž se také hovoří o promlčení trestní odpovědnosti (§ 34 a násl. trestního zákoníku), se upřednostnilo zachování tohoto pojmosloví.“

Nová právní úprava zmírnila roztržičnost právní úpravy promlčecích dob. Právě v souvislosti s novou právní úpravou vydal Ústavní soud klíčový náleží, kterým zrušil první větu § 112 odst. 2 přestupkového zákona. Ústavní soud došel k závěru, že úprava promlčecích dob u zániku odpovědnosti za přestupek spadá pod pojem trestnost a vztahuje se na ní tedy čl. 40 odst. 6 Listiny, proto dobu trestnosti přestupku nelze dodatečně, tedy zpětně, prodlužovat. Právě s uvedeným článkem Listiny byla napadená zákonná úprava v rozporu, neboť stanovila užití pozdější úpravy trestnosti, která byla v neprospěch pachatele a došlo tak ke zpřísnění trestnosti.⁹³

⁹⁰ Náleží Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 15/19.

⁹¹ Náleží Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97.

⁹² PRÁŠKOVÁ, Helena. Nové přestupkové právo. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 182.

⁹³ Náleží Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 15/19.

3.1.1 Délka promlčecí doby

Délka promlčecí doby je vymezena v § 30 přestupkového zákona. Současná právní úprava rozlišuje dvě různé délky promlčecí doby, a to 1 rok a 3 roky u přestupku, za který zákon stanoví sazbu pokuty s horní hranicí alespoň 100 000 Kč.⁹⁴ Smysl jednorocní promlčecí doby okomentoval Ústavní soud následovně: *„Smyslem uvedené jednorocní prekluzivní subjektivní lhůty je přimět správní orgán k aktivní činnosti – včetně zjišťování a prokazování, kdo je za porušení zákona odpovědný – bezprostředně od okamžiku, kdy se dozví o skutkových okolnostech v takovém rozsahu, který umožní předběžné právní zhodnocení, že došlo k porušení zákona jako takového; to platí s ohledem na ústavní princip právní jistoty a na povinnost správního orgánu rozhodnout bez zbytečných průtahů.“*⁹⁵

Jak jsem již v kapitole pojednávající o zákonné úpravě zániku trestnosti přestupku zmínila, lze se setkat ve zvláštním zákoně s jinou délkou promlčecí doby, zpravidla delší, příkladem je ustanovení § 50 odst. 1 celního zákona, dle kterého činí promlčecí doba 6 let. Atomový zákon zase stanoví délku promlčecí doby na 5 let.⁹⁶ Také zákon o zeměměřičství⁹⁷ a zákon o ochraně hospodářské soutěže⁹⁸ uvádí jinou délku promlčecí doby.

Kritériem pro rozlišení délky promlčecí doby je tedy výše horní hranice sazby pokuty. Delší promlčecí doba by tak měla odpovídat vyšší typové závažnosti přestupku, která předpokládá větší složitost řízení o takovém přestupku. Je potřeba podotknout, že pro stanovení délky promlčecí doby není podstatné, jaké výše pokuta reálně dosáhla a ani to, zda bylo od uložení správního trestu upuštěno či nikoliv.⁹⁹ Délka promlčecí doby odráží zájem státu na potrestání pachatele přestupku, zároveň však nesmí být nepřiměřeně dlouhá vzhledem k povaze a závažnosti daného přestupku. K určení horní hranice sazby pokuty ve výši 100 000 Kč se důvodová zpráva k přestupkovému zákonu vyjádřila následovně: *„Horní hranice sazby pokuty ve výši alespoň 100 000 Kč byla zvolena právě proto, že již dnes jiné zákony stanoví podobně vysoké sazby pokut (a samozřejmě i vyšší),*

⁹⁴ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 30.

⁹⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 3. 2010, sp. zn. I. ÚS 947/09.

⁹⁶ Zákon č. 263/2016 Sb., Atomový zákon, § 198.

⁹⁷ Zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřičství a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, § 17b odst. 4.

⁹⁸ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), § 23 odst. 1.

⁹⁹ PRÁŠKOVÁ, Helena. Nové přestupkové právo. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 185.

kterými postihují nejen právnické a podnikající fyzické osoby, ale též osoby fyzické za porušení specifických právních povinností na různých úsecích státní správy.“

V předchozí právní úpravě, tedy v zákoně o přestupcích, délka promlčecí doby byla stanovena na 1 rok, přičemž novelizace zákona zakotvila institut přerušení a maximální dobu pro pravomocné rozhodnutí 2 roky od spáchání přestupku.¹⁰⁰ K zavedení institutu přerušení promlčecí doby zřejmě vedla kritika jak ze strany odborné veřejnosti, tak ze strany správních orgánů, které tuto délku promlčecí doby vnímaly jako příliš krátkou. V komentáři zákona o přestupcích autoři konstatovali, že promlčecí doba jednoho roku bez možnosti přerušení je krátká, neboť docházelo k případům, že přestupek z důvodů různých obstrukcí zůstal nepostižen.¹⁰¹ V rozporu s tímto se vyjádřil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku, podle kterého se neztotožňuje s názory, že jednoroční doba k vydání pravomocného rozhodnutí o přestupku je příliš krátká a konstatuje: *„že na řízení o přestupcích se dle § 51 zákona o přestupcích vztahuje správní řád, který v § 71 odst. 3 stanoví pro vydání rozhodnutí lhůtu 30 dní od zahájení řízení. Z § 80 odst. 2 správního řádu plyne, že správní orgán má povinnost zahájit řízení do 30 dnů od okamžiku, kdy se dozvěděl o skutečnostech odůvodňujících zahájení řízení z moci úřední. Právní řád tedy počítá s tím, že samotná činnost správních orgánů v souvislosti s přestupkem by neměla přesáhnout 90 dní. Nejvyšší správní soud je tedy toho názoru, že 275 dní (příp. 276 dní), tj. doba jednoho roku bez 90 dní, je dostatečně dlouhá doba na to, aby si správní orgán zjistil potřebné skutečnosti, jestliže oznámení o přestupku je v tomto smyslu neúplné, a aby byl správní orgán schopen rozhodnutí, a to jak prvostupňové, tak druhostupňové, doručit. (...) Nejvyšší správní soud je proto toho názoru, že jednoroční lhůta k vydání rozhodnutí, které musí v této lhůtě nabýt i právní moci, je dostatečně dlouhá, že i v případě účastníků řízení, kteří se rozhodnou „procesně taktizovat“, nijak nebrání pravomocnému skončení řízení.“¹⁰²*

Jak jsem již v této diplomové práci uvedla, tak snahou přestupkového zákona bylo sjednocení právní úpravy promlčecí doby, která byla různě upravena v jednotlivých zákonech. Zákony tak obsahovaly většinou kombinace různě dlouhých subjektivních a objektivních lhůt pro uložení sankce nebo pro zahájení

¹⁰⁰ Zákon č. 200/1990 Sb., České národní rady o přestupcích, § 20 odst. 3.

¹⁰¹ JEMELKA, Luboš. Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář. Vyd. 2. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-501-5, s. 125.

¹⁰² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2011, č. j. 9 As 90/2010-58.

řízení. Prodloužení promlčecí doby neskončilo zmiňovanou novelou zákona o přestupcích, jak již z předchozího výkladu víme, neboť s účinností nového přestupkového zákona může promlčecí doba činit 3, respektive až 5 let. Z mého pohledu je pochopitelný záměr zákonodárce reagovat prodloužením promlčecí doby na různé obstrukce ze strany obviněných z přestupku, nicméně je potřeba přemýšlet nad tím, zda po 5 letech spáchání přestupku plní správní trest stále stejný zamýšlený záměr.

3.1.2 Běh promlčecí doby

V § 31 přestupkového zákona nalezneme právní úpravu běhu promlčecí doby, která dle tohoto ustanovení počíná běžet dnem následujícím po dni spáchání přestupku. Okamžikem spáchání přestupku rozumíme den, při němž došlo k ukončení jednání, kterým byl přestupek spáchán. V případě, že je znakem přestupku účinek, promlčecí doba počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy takový účinek nastal. U přestupků spáchaných opomenutím počíná běžet promlčecí doba dnem následujícím po dni, ve kterém mohla být povinnost ještě vykonána.¹⁰³

U pokračujícího, hromadného a trvajícího přestupku je stanovena zvláštní právní úprava. V prvním případě počíná promlčecí doba běžet dnem následujícím po dni, při kterém došlo k poslednímu dílčímu útoku, u hromadného přestupku je to den následující po dni okamžiku posledního útoku a u trvajícího přestupku den, který následuje po dni odstranění protiprávního stavu.

V případě, že nastanou pochybnosti o počátku promlčecí doby, je dle Vladimíra Solnaře potřeba užít zásady *in dubio pro reo*.¹⁰⁴ To samé platí při pochybnostech ohledně stavení a přerušení promlčecí doby, ve prospěch obviněného se v takovém případě promlčecí doba nestaví ani nepřerušuje.

Pokud se pachatel dopustí více přestupků, přestupkový zákon výslovně stanoví, že pro každý přestupek běží promlčecí doba zvlášť.¹⁰⁵ Na to navazuje ustanovení § 88 odst. 3 přestupkového zákona, které upravuje společné řízení, v němž mohou být projednány přestupky spáchané pouze do okamžiku zahájení řízení o přestupku.

¹⁰³ KUČEROVÁ, Helena. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou. Praha: Leges, 2017. Komentátor. ISBN 978-80-7502-211-0, s. 182.

¹⁰⁴ SOLNAŘ, Vladimír, Jaroslav FENYK a Dagmar CÍSAŘOVÁ. Základy trestní odpovědnosti: systém českého trestního práva. Vyd. 1., (Jako Základy trestní odpovědnosti vyd. 2.). Praha: Orac, 2003. ISBN 80-86199-74-6, s. 426.

¹⁰⁵ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 31 odst. 3.

Nutno zopakovat, že pro každý přestupek vždy běží promlčecí doba zvlášť, nezávisle na tom, zda bude konáno společné řízení.

Důležité je zodpovědět otázku, jestli musí rozhodnutí o přestupku v promlčecí době nabýt právní moci. Vzhledem k tomu, že v přestupkovém zákoně odpověď nenajdeme, musíme vycházet především z judikatury. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že rozhodnutí v promlčecí době musí nabýt právní moci.¹⁰⁶ Tento postoj potvrdil i ve svém pozdějším rozsudku: „Z procesního hlediska jde o konečný výsledek určitého postupu správního orgánu. Nelze připustit, aby rozhodnutí o přestupku nabylo právní moci až po uplynutí prekluzivní lhůty. Pod pojem „projednat“ je totiž třeba zahrnout i konečný výsledek postupu správního orgánu, tedy nabytí právní moci, s níž jsou spojeny významné právní následky. Teprve v okamžiku nabytí právní moci je rozhodnutí o přestupku úplně a neměnné...“¹⁰⁷

Promlčení jsem již formulovala jako institut hmotněprávní, což má význam pro počítání promlčecí doby. Z nálezu Ústavního soudu vyplývá, že pro běh promlčecí doby platí obecná pravidla pro počítání času.¹⁰⁸ Tyto pravidla je potřeba užít, neboť přestupkový zákon sám o sobě neobsahuje žádná speciální pravidla. Promlčecí doba končí koncem dnem, tj. ve 24:00 hod., který se pojmenováním shoduje se dnem, ve kterém došlo ke skutečnosti určující počátek promlčecí doby. Právě s ohledem na hmotněprávní povahu promlčecí doby ji rozhodnutím nebo jiným úkonem nelze prodlužovat, a to ani v případě, připadá-li její konec na sobotu, neděli nebo svátek. Shodně se vyjádřil Vrchní soud v Praze: „Nestanoví-li zákon výslovně něco jiného o běhu a počítání hmotněprávní prekluzivní lhůty pro uložení sankce za jiný správní delikt, nelze se dovolávat předpisu, upravujícího běh procesních lhůt (§ 27 správního řádu), ani předpisu, upravujícího právní vztahy zcela jiné (§ 122 občanského zákoníku). Lhůta se tu počítá podle přirozeného běhu času (a momento ad momentum) a neprodlužuje se, připadá-li její poslední den na sobotu nebo neděli.“¹⁰⁹

3.1.3 Stavení a přerušení promlčecí doby

Délku promlčecí doby, ve smyslu prodloužení, ovlivňují určité okolnosti, které způsobují její stavení či přerušení. Tyto okolnosti jsou uvedeny v § 32

¹⁰⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2005, č. j. 3 As 57/2004-39.

¹⁰⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2010, č. j. 7 As 61/2010-89.

¹⁰⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97.

¹⁰⁹ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 8. 1998, sp. zn. 6 A 69/96-34.

přestupkového zákona. K rozdílu mezi stavením a přerušením promlčecí doby se vyjádřil Nejvyšší správní soud: „*Přerušením dochází k přetržení prekluzivní lhůty a k započetí běhu lhůty nové, zatímco stavení znamená pouze její pozastavení s tím, že lhůta po určité době neběží a poté pokračuje její běh dále...*“¹¹⁰

3.1.3.1 *Stavení promlčecí doby*

Stavení běhu promlčecí doby lze vymezit jako určitou dobu, která se do promlčecí doby nezapočítává z důvodu zákonem předvídané překážky. Dle § 32 odst.1 přestupkového zákona: „*Do promlčecí doby se nezapočítává doba,*

- a) po kterou se pro tentýž skutek vedlo trestní řízení,*
- b) po kterou bylo řízení o přestupku přerušeno proto, že bylo možné očekávat uložení trestu obviněnému z přestupku za jiný skutek v trestním řízení, přičemž správní trest, který lze uložit v řízení o přestupku, je bezvýznamný vedle trestu, který by bylo možné uložit v trestním řízení,*
- c) po kterou se o věci vedlo soudní řízení správní,*
- d) po kterou trvalo podmíněné upuštění od uložení správního trestu.“*

První překážkou běhu promlčecí doby je tedy vedené trestní řízení a existuje z mého pohledu z poměrně jednoduchého a logického důvodu. Má předcházet situaci, kdy v důsledku změny právní kvalifikace skutku z trestného činu na přestupek nebude osoba odsouzena za trestný čin, ale ani za přestupek, protože mezitím došlo k promlčení.¹¹¹ Pokud by tento důvod stavení promlčecí doby absentoval, jistě by byla negativně ovlivněna důvěra v právo a právní jistota. Trestním řízením rozumíme veškerý proces, který je upravený trestním řádem. Počátkem běhu trestního řízení je nejčastěji den sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, nebo den, kdy jsou provedeny neodkladné a neopakovatelné úkony bezprostředně předcházející sepsání záznamu, případně den zahájení trestního stíhání osoby jako obviněného. Konec trestního řízení je stanovený dnem, ve kterém nabylo právní moc usnesení státního zástupce, policejního orgánu nebo soudu o odevzdání věci příslušnému orgánu k projednání přestupku nebo usnesení o postoupení věci.¹¹² Do trestního řízení se zahrnuje i doba, než oprávněným

¹¹⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2012, č. j. 9 Afs 72/2011-218.

¹¹¹ PRÁŠKOVÁ, Helena. Nové přestupkové právo. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 187.

¹¹² PRÁŠKOVÁ, Helena. Nové přestupkové právo. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 188.

osobám uplyne lhůta k podání dovolání, případně do doby, než soud o podaném dovolání rozhodne.¹¹³ Ke stavení promlčecí doby v souvislosti s postoupením věci se vyjádřil Nejvyšší správní soud: „*Pokud orgány činné v trestním řízení, jimž byla věc postoupena podle § 71 písm. a) zákona ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích, dospějí k závěru, že zde nejsou skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, aniž učiní jakékoli úkony trestního řízení, ke stavení běhu lhůty podle § 20 odst. 2 téhož zákona nedojde.*“¹¹⁴

Na to navazuje další překážka, již je doba, po kterou souběžně s řízením o přestupku probíhá trestní řízení o jiném skutku obviněného z přestupku a lze důvodně očekávat uložení trestu, oproti kterému by byl uložený správní trest bezvýznamný. Účel je podobný jako v případě překážky první. Důvodová zpráva k přestupkovému zákonu k tomu doplňuje: „*Další důvod souvisí se samotným smyslem řízení o přestupku, neboť uložení správního trestu za přestupek v případě, že je souběžně vedeno trestní řízení, v němž je uložen trest, který podstatně více zasáhne právní sféru obviněného, je z hlediska smyslu a účelu správního trestu neefektivní.*“

Třetím důvodem stavení promlčecí doby je vedení soudního řízení správního, ve kterém se projednává stejný skutek. V tomto případě je potřeba vymezit, co považuje Soudní řád správní za řízení před soudem. Soudní řád správní do řízení před soudem tedy zahrnuje řízení jak před krajským soudem, tak před Nejvyšším správním soudem, řízení prvostupňové i řízení o opravném prostředku.¹¹⁵ Potřeba existence této překážky vycházela ze zkušeností z dřívějších let, kdy po zrušení správního rozhodnutí soudem mnohdy neměl správní orgán dostatek času na projednání přestupku a docházelo tak k zastavení správního řízení.¹¹⁶

Poslední uvedenou překážkou běhu promlčecí doby je dle přestupkového zákona podmíněné upuštění od uložení správního trestu. K podmíněnému upuštění od uložení správního trestu správní orgán přistoupí tehdy, pokud k povaze a závažnosti spáchaného přestupku, kterým byla způsobena škoda, nebo se jím pachatel bezdůvodně obohatil a vzhledem k osobě pachatele lze důvodně očekávat,

¹¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2015, sp. zn. 8 Tdo 575/2015-28.

¹¹⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2007, č. j. 6 As 56/2004-68.

¹¹⁵ Soudní řád správní: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-498-8, s. 298.

¹¹⁶ PRÁŠKOVÁ, Helena. Nové přestupkové právo. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 188.

že k jeho nápravě postačí samotné projednání věci před správním orgánem.¹¹⁷ Důvod existence této překážky spočívá v tom, že když pachatel ve stanovené lhůtě neuhradí škodu způsobenou přestupkem nebo nevydá bezdůvodné obohacení získané přestupkem, tak stavení promlčecí doby umožňuje správnímu orgánu trest uložit, aniž by došlo k promlčení.

K těmto důvodům stavení promlčecí doby přistupují i důvody další, které jsou stanoveny jiným zákonem. Jako první příklad lze uvést zákon o auditorech, podle kterého se do promlčecí doby nezapočítává doba zániku oprávnění z výkonu auditorské činnosti a také doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo kárné řízení.¹¹⁸ Také zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy obsahuje jiný důvod stavení promlčecí doby, kterým je doba stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.¹¹⁹ Další příklady můžeme hledat v zákoně o působnosti orgánů Celní správy České republiky¹²⁰ a v zákoně o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech¹²¹.

Všemi výše zmíněnými důvody stavení promlčecí doby se promlčecí doba prodlužuje. V okamžiku odpadnutí překážky běh promlčecí doby pokračuje, počítá se tedy do ní doba, která uplynula před vznikem překážky, jež způsobila stavení promlčecí doby.

3.1.3.2 Přerušeni promlčecí doby

Druhou okolností mající vliv na délku promlčecí doby je její přerušeni, při kterém začíná běžet promlčecí doba nová, a to od počátku v délce odpovídající 1 roku dle obecné lhůty nebo dle prodloužené lhůty v délce 3 let. Institut přerušeni promlčení má význam především u roční promlčecí doby, neboť napomáhá správnímu orgánu získat dostatek času k tomu, aby byl pachatel přestupku řádně potrestán. Právní úpravu přerušeni promlčecí doby obsahuje ustanovení § 32 odst. 2 přestupkového zákona.

K přerušeni promlčecí doby dochází v případě oznámení o zahájení řízení o přestupku, přičemž podle § 78 odst. 1 přestupkového zákona správní orgán zahájí

¹¹⁷ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 42 odst. 1.

¹¹⁸ Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), § 49e odst. 2.

¹¹⁹ Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, § 26 odst. 1.

¹²⁰ Zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, § 38 odst. 2.

¹²¹ Zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, § 42 odst. 3.

řízení z moci úřední o každém přestupku, o kterém se dozví. Důvodem pro přerušení promlčecí doby je i vydání prvoinstančního rozhodnutí, kterým je obviněný uznán vinným a vydáním rozhodnutí o schválení narovnání.

Zvláštní zákony opět mohou upravovat další důvody přerušení promlčení, jakými jsou vydání sdělení výhrad a předání věci Komisí nebo orgánem pro hospodářskou soutěž členského státu Úřadu dle zákona o ochraně hospodářské soutěže.¹²²

V zájmu efektivity řízení o přestupku v souvislosti se zásadou rychlosti a hospodárnosti, přestupkový zákon omezuje možnost neustálého prodlužování promlčecí doby přerušením, a to takovým způsobem, že došlo-li k jejímu přerušení, odpovědnost za přestupek zaniká nejpozději 3 roky od jeho spáchání a v případě závažnějšího přestupku nejpozději 5 let od jeho spáchání. Do takto stanovené doby se nezapočítává doba, po kterou trvala některá ze skutečností stavení promlčecí doby podle § 32 odst. 1 přestupkového zákona.¹²³ Omezení neustálého prodlužování promlčecí doby nalezneme samozřejmě i ve zvláštních zákonech, ve kterých se tato promlčecí doba může lišit. Příkladem je zákon o povinném značení lihu¹²⁴ a zákon o komoditních burzách¹²⁵, které stanoví zánik odpovědnosti za přestupek nejpozději do 8 let od jeho spáchání. Podle zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení zase maximální promlčecí doba činí 5 let a v případě závažnějšího přestupku 7 let.¹²⁶

3.2 Smrt fyzické osoby

Druhým důvodem zániku trestnosti přestupku je podle přestupkového zákona smrt fyzické osoby. Tento důvod lze odvodit ze samotných podmínek trestnosti přestupku, neboť subjekt, který charakterizuje pachatele přestupku, je jedním ze znaků skutkové podstaty přestupku. V případě fyzické osoby subjekt přestupku zaniká a s ním i odpovědnostní vztah. Vycházíme ze zásady individuální odpovědnosti za spáchání přestupku fyzickou osobou, ze které plyne, že fyzické osobě nelze přičítat následky za protiprávní jednání, které nespáchala.¹²⁷

¹²² Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), § 23 odst. písm. b) a d).

¹²³ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 32 odst. 3.

¹²⁴ Zákon č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu, § 68 odst. 2.

¹²⁵ Zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, § 36b odst. 2.

¹²⁶ Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, § 54a odst. 1.

¹²⁷ PRÁŠKOVÁ, Helena. Nové přestupkové právo. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 191.

Smrtí fyzické osoby zaniká trestnost přestupku přirozeným způsobem, kdy právní řád s touto právní skutečností spojuje zánik právní osobnosti, která vyjadřuje způsobilost osoby být subjektem právních vztahů.¹²⁸ Proto se se smrtí fyzické osoby pojí zánik trestnosti přestupku. Stejná situace nastává v případě prohlášení fyzické osoby za mrtvou, to se jako samostatný důvod zániku trestnosti přestupku neuvádí, protože soud rozhodnutím určí den, který platí za den smrti.¹²⁹

Jestli-že fyzická osoba jakožto pachatel přestupku zemře před zahájením řízení o přestupku, správní orgán věc usnesením odloží, aniž řízení zahájí.¹³⁰ Pokud však k úmrtí dojde až po zahájení řízení o přestupku, správní orgán usnesením řízení zastaví.¹³¹

3.2.1 Přechod a zánik odpovědnosti podnikající fyzické osoby za přestupek

Trestnost přestupku u podnikající fyzické osoby zaniká stejným způsobem jako u fyzické osoby, neboť podnikající fyzická osoba je *de facto* stále osobou fyzickou.¹³² Rozdíl nastává tehdy, pokud existuje osoba, která pokračuje v podnikatelské činnosti po smrti podnikající fyzické osoby. Podle § 34 odst.1 přestupkového zákona přechází na onu osobu odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek. Pokračuje-li v podnikatelské činnosti více osob, tak každá z nich odpovídá za přestupek, jako by ho spáchala sama.¹³³

Cílem této právní úpravy je, aby osobě pokračující v podnikatelské činnosti po smrti podnikatele bylo zabráněno vytěžit prospěch z přestupku. Jaké osoby mohou pokračovat v podnikatelské činnosti v případě smrti podnikající fyzické osoby za podmínek v zákoně uvedených stanoví živnostenský zákon.¹³⁴ Zpravidla se jedná o dědice ze zákona, pokud není dědiců ze závěti a pozůstalého manžela nebo partnera. Nástupci podnikající fyzické osoby jsou povinni ve stanovené lhůtě oznámit živnostenskému úřadu, že hodlají pokračovat v provozování živnosti na základě oprávnění zemřelého podnikatele. V případě pokračování v podnikatelské činnosti dochází tedy k přechodu odpovědnosti podnikající fyzické osoby za

¹²⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, § 23.

¹²⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, § 26 odst. 2.

¹³⁰ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 76 odst. 1 písm. g).

¹³¹ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 86 odst. 1 písm. k).

¹³² JEMELKA, Luboš. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-772-9, s. 280.

¹³³ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 34 odst. 2.

¹³⁴ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 13.

přestupek, a to ex lege, bez nutnosti provedení jakéhokoliv úkonu.¹³⁵ Přitom není rozhodné, zda právní nástupce věděl nebo mohl vědět o přestupku, který spáchal jeho předchůdce. Projeví se to však při určení druhu správního trestu a jeho výměry podle § 37 písm. h) přestupkového zákona.

Situace, při které podnikající fyzická osoba přestane podnikat nebo dojde k zániku živnostenského oprávnění, nemá na odpovědnost za přestupek spáchaný předtím žádný vliv. K tomuto Městský soud v Praze uvedl: „*Tzv. podnikající fyzické osoby nejsou třetí kategorií v tomto systému, neboť jde o osoby fyzické, které jsou zároveň podnikateli (mají např. živnostenské oprávnění). (...) Jestliže žalobce v době, kdy byl podnikající fyzickou osobou, spáchal správní delikt, za který byl následně postižen dle § 66 zákona, bylo rozhodnutí vydáno v souladu se zákonem, přestože již v době vydání rozhodnutí žalobce živnostenské oprávnění neovládal, neboť rozhodující je stav době spáchání deliktu. Co do subjektivity se vždy jedná o jeden právní subjekt, tj. fyzickou osobu žalobce. Konstatování žalobce, že „účastník řízení zanikl“, je nepravdivé.*“¹³⁶

3.3 Zánik právnické osoby, nemá-li právního zástupce

Dalším důvodem zániku trestnosti přestupku je podle přestupkového zákona zánik právnické osoby, která nemá právního nástupce. V tomto případě neexistuje subjekt, na kterého by odpovědnost za přestupek přešla. Samotný zánik právnické osoby tedy není důvodem zániku trestnosti za přestupek. Zatímco člověk má právní osobnost od narození až do smrti, tak u právnické osoby trvá právní osobnost od jejího vzniku do jejího zániku.¹³⁷ Okamžik zániku odpovědnosti právnické osoby za přestupek je tak spjat s jejím zánikem.

Zániku právnické osoby předchází její zrušení, ke kterému může dojít dobrovolně, a to smlouvou, dohodou, případně jiným způsobem. Mezi jiné způsoby řadíme uplynutí doby, na kterou byla právnická osoba zřízena a dosažení účelu, pro který byla právnická osoba založena. K těmto způsobům zrušení právnické osoby přistupují způsoby další. Právnickou osobu může zrušit rozhodnutím soud nebo orgán veřejné správy a někdy mohou zanikat přímo na základě zákona jako např.

¹³⁵ JEMELKA, Luboš. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-772-9, s. 281.

¹³⁶ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 3. 2013, č. j. 5 A 8 /2010-30.

¹³⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, § 23 a § 118.

veřejné vysoké školy.¹³⁸ Na zrušení právnické osoby zpravidla navazuje likvidace, jejíž účelem je vypořádání majetku právnické osoby, vyrovnat dluhy a naložit s čistým majetkovým zůstatkem. K likvidaci se nepřistupuje, pokud celé jmění nabývá právní nástupce nebo stanoví-li tak zákon.

Další fází je vlastní zánik právnické osoby, k němuž dochází výmazem z veřejného rejstříku, do kterého se zapisuje. V případě právnické osoby, která nepodléhá registraci, dochází k zániku skončením likvidace. Tento způsob zániku nastává u právnických osob zřízených zákonem jako je např. Česká televize a Český rozhlas.

3.3.1 Přechod odpovědnosti právnické osoby za přestupek

Pokud má právnická osoba právního nástupce, odpovědnost za přestupek nezaniká a přechází na něj dle § 33 odst. 1 přestupkového zákona. Komentář občanského zákoníku se zabývá rozdíly mezi smrtí fyzické osoby a zánikem právnické osoby, které plynou z jejich podstaty, kdy právnická osoba je osobou fiktivní, k čemuž dodává: *„Smrtí fyzické osoby zaniká její právní osobnost a samozřejmě též svéprávnost. Zánikem právnické osoby též zaniká její právní osobnost s tím, že v určitých situacích dochází k přechodu práv a povinností právnické osoby na právního nástupce. U osoby fyzické takovéto univerzální právní nástupnictví z povahy věci, resp. její podstaty možné není (dědické právo je právo na pozůstalost či na poměrný podíl z ní).“*¹³⁹ Existuje-li právních nástupců více, tak každý z nich odpovídá za přestupek, jako by ho spáchal sám.¹⁴⁰

Je třeba uvést, že do poměrně nedávné doby právní úprava i judikatura vycházely z předpokladu, že zánikem právnické osoby odpovědnost za přestupek nepřechází na právního nástupce. Takový postoj můžeme vidět právě v rozhodnutí Vrchního soudu v Praze: *„Rozhodnutí o pokutě za správní delikt je rozhodnutím konstitutivního charakteru; povinnost pokutu platit vzniká ex nunc právní mocí rozhodnutí, kterým se pokuta ukládá. Zanikne-li v průběhu řízení právnická osoba, se kterou bylo řízení o uložení pokuty za správní delikt vedeno, nelze pokutu uložit jejímu právnímu nástupci, a to i kdyby přejímal všechna práva a povinnosti*

¹³⁸ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), § 5 odst. 1.

¹³⁹ LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-852-8, s. 631-632.

¹⁴⁰ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 33 odst. 2.

v okamžiku zániku svého právního předchůdce existující.“¹⁴¹ Je zcela jasné, že takové pojetí přímo navádělo ke zneužití, proto od něj bylo postupně upuštěno. Jako první Nejvyšší správní soud dovedl možnost právního nástupnictví, přičemž základem byl institut zákazu zneužití práva. V oblasti správního práva trestního pak přechod odpovědnosti na právního nástupce zakotvila novela zákona o ochraně hospodářské soutěže. Postupem času se k tomuto zákonu přidávaly zákony další jako zákon o významné tržní síle, energetický zákon a zákon o České národní bance.

Důvodová zpráva k přestupkovému zákonu uvádí, že účelem této právní úpravy je zamezení právnické osobě vyhnout se právní odpovědnosti za spáchaný přestupek záměrným zánikem. Stejně jako v případě podnikající fyzické osoby má být nástupci právnické osoby ztížena možnost profitovat z přestupku. Obdobný účel realizuje správní orgán prostřednictvím zvláštního zajišťovacího prostředku zákazu zrušení, zániku a přeměny právnické osoby, který kromě účinného postihu právnické osoby zajišťuje také práva poškozeného.¹⁴²

Aby došlo k přechodu odpovědnosti za přestupek, nemusí vůbec právnická osoba jakožto pachatel přestupku zaniknout. Řeč je zde o přeměně, kterou občanský zákoník rozumí fúzi, rozdělení a změnu právní formy.¹⁴³ Vedle těchto forem přeměny, existuje podle speciální právní úpravy ještě převod jmění na společníka a přeshraniční přemístění sídla.¹⁴⁴ Při přeměně právnická osoba nemusí zaniknout a zároveň může mít jednoho či více právních nástupců. Odpovědnost za přestupek tehdy zůstává jak na původní právnické osobě, tak přechází též na její právní nástupce. Důvodová zpráva k přestupkovému zákonu k tomu dodává: „S ohledem na poměrně vysoké pokuty, které mohou být uloženy, nelze v praxi vyloučit záměrné využívání různých změn právnických osob s cílem „oddlužení“ podniku právnické osoby zatíženého pokutou. (...) Lze říci, že změna právnické osoby je úzce spojena s pojmem právního nástupnictví, a to konkrétně univerzálního právního nástupnictví (...) Pro zachování jednotnosti právního řádu vycházíme při chápání změn právnických osob a při chápání právního nástupnictví pro účely tohoto ustanovení z toho, co dovedla teorie trestního práva při rozboru přechodu trestněprávní odpovědnosti. Právním nástupnictvím tedy rozumíme přeměny

¹⁴¹ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 4. 1996, sp. zn. 6 A 103/94-26.

¹⁴² Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 84 odst. 1.

¹⁴³ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, § 23 a § 174 odst. 1.

¹⁴⁴ Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, § 1 odst. 2.

právnických osob nebo obdobné změny, kdy dochází k dispozici se subjektem, tzn. s právníkou osobou.“

Helena Prášková ve své publikace *Nové přestupkové právo* uvádí situaci, při které je právním nástupcem osoba, která je vyloučená z okruhu odpovědných osob a odpovědnost na ni tedy nemůže přejít.¹⁴⁵ Dodává však, že s takovým případem se v praxi příliš často nesetkáme, neboť se jedná pouze o takové osoby veřejného práva, které jednají při výkonu veřejné moci.

Na závěr je potřeba zmínit zvláštní případ převodu jmění na společníka, při kterém dochází ke zrušení obchodní společnosti bez likvidace a k převzetí jmění společnosti jedním společníkem. Takovýto právní nástupce však není právníkou osobou, nýbrž osobou fyzickou, pro kterou platí subjektivní odpovědnost za přestupek, vyžaduje se tedy zavinění. Z tohoto vyplývá, že není možné, aby přešla odpovědnost za přestupek na tuto fyzickou osobu. Stejně jako v případě podnikající fyzické osoby k přechodu odpovědnosti dochází nezávisle na tom, zda právní nástupce věděl, že původní právníkou osoba spáchala přestupek, neboť přechod odpovědnosti za přestupek je objektivní. Tento fakt podporuje naše předchozí tvrzení, že nemůže dojít k přechodu odpovědnosti za přestupek na fyzickou osobu, jejíž odpovědnost je subjektivní. To však nemá vliv na přechod odpovědnosti právníkou osoby za přestupek na podnikající fyzickou osobu, která shodně s právníkou osobou odpovídá za přestupek objektivně, přičemž přechod v tomto případě nevyklučuje ani zákon.¹⁴⁶

Naproti výše zmíněným důvodům, proč nemůže být fyzická osoba právním nástupcem právníkou osoby, je vhodné zmínit, že Martin Kopecký ve své učebnici uvádí, že právním nástupcem právníkou osoby může být nejen právníkou, ale i fyzická osoba.¹⁴⁷ Toto tvrzení bohužel nikterak dále nerozvádí, nicméně nás nutí k dalšímu zamyšlení. Podle mého názoru tak fyzická osoba může být právním nástupcem právníkou osoby pouze za situace, kdy právníkou osoba zanikla se záměrem vyhnout se odpovědnosti za přestupek. V tomto případě přichází v úvahu užití institutu zákazu zneužití práva, které stanoví, že zjevné zneužití práva

¹⁴⁵ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9, s. 195.

¹⁴⁶ KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2017. Komentátor. ISBN 978-80-7502-211-0, s. 198.

¹⁴⁷ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část. 2. vydání*. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právníkou učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 284.

nepožívá právní ochrany. Zůstávám ale tedy toho názoru, že obecně přechod odpovědnosti na fyzickou osobu není možný, naopak na podnikající fyzickou osobu možný je. Tento závěr můžeme podpořit např. zněním důvodové zprávy k přestupkovému zákonu, publikací *Správní trestání* od Kateřiny Frumarové a kolektivu¹⁴⁸, argumentací Tomáše Grygara v *Právních rozhledech*¹⁴⁹ a komentářem k přestupkovému zákonu¹⁵⁰.

3.4 Vyhlášení amnestie

Čtvrtým a zároveň posledním důvodem zániku trestnosti přestupku podle přestupkového zákona je vyhlášení amnestie. Toto oprávnění ve věcech přestupků náleží prezidentu republiky podle § 104 přestupkového zákona, který dále stanoví, že: „*Prezident republiky může*

- a) *nařídit, aby se řízení o přestupku nezačalo nebo, bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo,*
- b) *odpustit nebo zmírnit uložený správní trest nebo jeho zbytek, nebo*
- c) *nařídit vyřazení přestupku z evidence přestupků.“*

Pravomoc prezidenta k udělování amnestie vychází z Ústavy, přičemž k platnosti takového rozhodnutí je vyžadován spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.¹⁵¹ Obecně se amnestií rozumí hromadné promíjení nebo zmírnění uložených sankcí a právo nařizovat, aby se řízení o přestupku nezačalo nebo se v něm nepokračovalo. V důvodové zprávě k přestupkovému zákonu stojí: „*Amnestie ze své podstaty nemůže být individuální, tedy směřovat pouze vůči konkrétnímu subjektu.*“ Tomáš Grygar k tomu uvedl, že přestupková amnestie představuje normativní právní akt, neboť rozhodnutí o vyhlášení přestupkové amnestie naplňuje znak obecnosti, proto ho nelze považovat za individuální právní akt.¹⁵² Shodně se k tomu staví autoři komentáře Ústavy, kteří vymezují amnestii jako akt hromadný, jenž se týká osob, které nejsou určeny

¹⁴⁸ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 75.

¹⁴⁹ GRYGAR, Tomáš. *Problematické otázky odpovědnosti právnických osob za přestupky v nové právní úpravě*. *Právní rozhledy*, 2017, č. 12, s. 426-432.

¹⁵⁰ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017. Komentátor. ISBN 978-80-7502-212-7, s. 239.

¹⁵¹ Ústavní zákon č. 1 /1993 Sb., Ústava České republiky, Čl. 63 odst. 1 písm. k) a odst. 3.

¹⁵² GRYGAR, Tomáš. *Přestupková amnestie v novém zákoně o odpovědnosti za přestupky*. *Správní právo*, 2017, č. 2, s. 80.

individuálně, nýbrž obecně, a to za pomoci např. výše uloženého trestu.¹⁵³ Amnestie se vztahuje pouze na přestupky, jejichž trestnost nezanikla z důvodu promlčení a na přestupky spáchané před vyhlášením amnestie ve Sbírce zákonů. Vyhlášením ve Sbírce zákonů amnestie nabývá účinnosti.¹⁵⁴

První formou amnestie je institut tzv. abolice, který dopadá do řízení o přestupku tak, že správní orgán řízení o přestupku odloží, aniž řízení zahájí podle § 76 odst. 1 písm. f) přestupkového zákona a v případě již řízení zahájeného, musí být řízení zastaveno dle § 86 odst. 1 písm. h) téhož zákona. Abolice má tak vliv i na případné adhezni řízení, které je neoddelitelnou součástí řízení o přestupku, poškození se však poté mohou obrátit s nárokem na náhradu škody na civilní soud.¹⁵⁵ Abolice, stejně jako několik dalších institutů, vychází z trestního práva, je tak na místě, zabývat se otázkou práva obviněného trvat na projednání své věci i přes udělení amnestie prezidentem republiky podle § 11 odst. 4 trestního řádu. Přestupkový zákon neobsahuje obdobnou právní úpravu, není tak zcela jasné, zda takové právo náleží i pachateli přestupku. V tomto případě totiž nelze jednoduše použít analogii, neboť se střetává se zásadou enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí stanovenou v čl. 2 odst. 3 Ústavy, která vyjadřuje možnost uplatňování státní moci, a to jen v případech, mezích a způsoby, které stanoví zákon.¹⁵⁶

Prezident republiky má také pravomoc amnestie v podobě agraciace, která má vliv na již vydaná rozhodnutí. Může tak prominout nebo zmírnit uložený správní trest nebo jeho nevykonaný zbytek. Co se týče řazení této formy amnestie do institutu zániku trestnosti přestupku, není dle mého názoru zcela správné, neboť se jedná o okolnost, která nastává až po právní moci rozhodnutí. Naproti tomu k zániku trestnosti dochází, pokud nebyl přestupek ve stanovené době projednán.¹⁵⁷ Tento názor lze podpořit usnesením Nejvyššího soudu: „...*doba výkonu trestu odnětí svobody, jejíž uplynutí je nezbytné pro možnost propuštění pachatele z výkonu tohoto trestu, se vztahuje až k výkonu trestu odnětí svobody, který byl pachateli trestného činu již uložen, takže ji v žádném případě nelze zařadit mezi*

¹⁵³ SLÁDEČEK, Vladimír. Ústava České republiky: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-590-9, s. 637.

¹⁵⁴ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 104 odst. 3.

¹⁵⁵ GRYGAR, Tomáš. Přestupková amnestie v novém zákoně o odpovědnosti za přestupky. Správní právo, 2017, č. 2, s. 82.

¹⁵⁶ Srov. např. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2009, č. j. 8 As 53/2008-86.

¹⁵⁷ KUČEROVÁ, Helena. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou. Praha: Leges, 2017. Komentátor. ISBN 978-80-7502-211-0, s. 178.

*podmínky, které jsou relevantní pro výrok o vině či o trestu.*¹⁵⁸ Z tohoto usnesení tedy vyplývá, že výkon trestu nelze zahrnout pod pojem trestnost. K tomu se vyjádřily i Kateřina Frumarová a kolektiv ve své publikaci *Správní trestání*, podle které se agraciace a rehabilitace: „...týká důsledků odpovědnosti za spáchaný přestupek, směřuje co do sankce, netýká se tedy samotné odpovědnosti za přestupek jako takové. K zániku odpovědnosti za přestupek, tedy nikoli k jejím důsledkům, lze vztáhnout jen amnestii dle §104 odst. 2 písm. a).“¹⁵⁹ Agraciace tak spadá do institutu zániku práva na výkon správního trestu.

Tyto dvě formy amnestie doplňuje forma třetí, a to rehabilitace, kterou dochází k vyřazení přestupku z evidence přestupků. V tomto případě je potřeba pod pojmem rehabilitace rozumět zahlazení správního trestu, tedy vyřazení přestupku z evidence přestupků dle přestupkového zákona, ale také ze speciálních evidencí jako je např. evidenční karta řidiče, které jsou upraveny ve zvláštních zákonech.¹⁶⁰ I přes to, že pachatel vykonal uložený správní trest, nezanikají pro něj veškeré důsledky spáchaného přestupku, neboť až s pomocí institutu zahlazení se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen. Nedostatkem přestupkového zákona je absence jednoznačné právní úpravy právě toho institutu. Proto nezbyvá nic jiného, než dovozovat konkrétní postupy z rozhodovací praxe správních orgánů a soudů. Otázkou zahlazení odsouzení a jeho užití ve správním právu trestním se zabýval i Jakub Valc: „Typickým příkladem je velké množství řízení ve věcech překročení nejvyšší dovolené rychlosti nebo porušení jiné povinnosti řidiče v režimu zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o silničním provozu“). V těchto případech není výjimkou, že dotyčný řidič má v evidenční kartě řidiče evidováno velké množství záznamů přestupků, za které byl pravomocně uznán vinným s různým časovým odstupem. Vystává pak otázka, zda je správní orgán nejen povinen, ale zejména oprávněn pohlížet na daného řidiče vozidla jako na recidivistu, a to rovněž ve vztahu k těm přestupkům, které sice byly spáchané před mnoha lety, ale jsou stále evidovány. Dotčená právní úprava nám v tomto směru neposkytuje žádnou jednoznačnou odpověď či alespoň interpretační východiska,

¹⁵⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2003, sp. zn. 4 Tz 79/2003.

¹⁵⁹ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9, s. 76.

¹⁶⁰ GRYGAR, Tomáš. *Přestupková amnestie v novém zákoně o odpovědnosti za přestupky*. Správní právo, 2017, č. 2, s. 85.

*a to rovněž bez ohledu na druh a výši či délku správního trestu, který byl za spáchání předchozích přestupků uložen.*¹⁶¹

Smyslem amnestie je korekce rozhodování o přestupcích, při které lze zohlednit specifickou mimořádných událostí a případně reagovat na přehnaně represivní působení správního trestání.¹⁶²

3.5 Další důvody zániku trestnosti přestupku

K důvodům zániku trestnosti přestupku podle přestupkového zákona přistupují důvody obsažené v jiných zákonech. Hovoříme zde konkrétně o celním zákoně a zákoně o evidenci skutečných majitelů.

Celní zákon upravuje další způsob zániku trestnosti přestupku v § 49 odst. 1. Možný zánik trestnosti přestupku je v tomto zákoně spojován s přestupkem, kterého se fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba dopustí tím, že v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropské unie poskytne správci cla nesprávný údaj nebo doklad.¹⁶³ Pakliže pachatel oznámil správci cla nesprávnost v jím podaném prohlášení nebo oznámení a poskytl veškerou součinnost k jejich opravě, zároveň pachatel provedl toto oznámení do 60 dnů po právní moci rozhodnutí ukončující celní řízení, měla-li nesprávnost vliv na výši stanoveného cla, trestnost přestupku zaniká. Totéž platí v případě, že oznamovatelem je osoba, která odpovídá za celní dluh společně a nerozdílně společně s pachatelem.¹⁶⁴

Účel rozšíření důvodů zániku trestnosti přestupku v tomto případě popisuje důvodová zpráva k celnímu zákonu: *„Tato úprava cílí na specifická administrativní pochybení, která vznikají v rámci celních řízení a v jejichž případě je třeba motivovat subjekty, které se pochybení dopustily, k jeho odstranění.“* Časové omezení v případě vlivu nesprávnosti na výši stanoveného cla slouží k zamezení zneužívání tohoto institutu k „půjčování peněz“ na úkor veřejného rozpočtu.¹⁶⁵

Zákon o evidenci skutečných majitelů opět upravuje zánik trestnosti přestupku v souvislosti se specifickým přestupkem, kterého se evidující osoba dopustí tím, že nezajistí do 15 dnů od právní moci rozhodnutí o nesrovnalosti, aby byly do evidence

¹⁶¹ VALC, Jakub. Zahlazení odsouzení a jeho užití ve správním trestání. Správní právo, 2021, č. 8, s. 470.

¹⁶² Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016 Dz.

¹⁶³ Zákon č. 242/2016 Sb., Celní zákon, § 47 odst. 3 písm. b).

¹⁶⁴ Zákon č. 242/2016 Sb., Celní zákon, § 49 odst. 3.

¹⁶⁵ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 242/2016 Sb., celní zákon, č. 242/2016 Dz.

skutečných majitelů zapsány údaje nové, v případě, že soud nesprávné údaje vymazal bez náhrady. Pakliže nezačala být nesrovnalost soudem řešena dostatečně včas, trestnost přestupku zaniká dle § 56 odst. 2 písm. a) zákona o evidenci skutečných majitelů.¹⁶⁶ Trestnost zaniká také za situace, kdy vyplýne z řízení o nesrovnalosti najevo, že za nesrovnalost může neposkytnutí potřebné součinnosti evidující osobě osobami dle § 10 zákona o evidenci skutečných majitelů, kterými jsou skutečný majitel, koncový příjemce, osoba s koncovým vlivem a osoba, jejímž prostřednictvím může koncový příjemce získávat prospěch nebo osoba s koncovým vlivem uplatňovat svůj vliv.¹⁶⁷

3.6 Zánik trestnosti pokusu přestupku

Přestupkový zákon výslovně upravuje podmínky zániku trestnosti pokusu přestupku v § 6 odst. 4. Jestliže pachatel naplnil znaky pokusu přestupku, ale dobrovolně upustil od jeho dokonání a zároveň odstranil vzniklé nebezpečí zájmu chráněnému zákonem, trestnost pokusu přestupku zaniká. Zánikem trestnosti pokusu přestupku není dotčena trestnost jiného dokonání přestupku, který svým jednáním pachatel spáchal.

První podmínkou je tedy dobrovolné upuštění od dokonání přestupku. Půjde o situaci, kdy si je pachatel vědom, že může čin bez problémů dokonat, nicméně se rozhodne od dokonání upustit. Takovéto rozhodnutí musí pocházet z vlastní vůle pachatele a musí trvat až do konečného odvrácení nebezpečí vzniku následku.¹⁶⁸ Z toho plyne, že mezi jednáním pachatele a jeho zamýšleným následkem existuje určitá doba, po kterou lze takovému následku zabránit. Současně s upuštěním pachatele od svého původního záměru dokonat přestupek se po pachateli vyžaduje změna jeho vnitřního postoje k zamýšlenému následku.¹⁶⁹ Takovou změnou může být i strach, který je nedůvodný. Podle Pavla Šámala: „*Za dobrovolné upuštění od dokonání nelze považovat zejména to, jestliže:*

- *pachatel od dokonání upustil jen proto, že věděl, že čin nemůže dokonat, aniž by přitom nebyl odhalen (č. 12/1981 Sb. rozh. tr.),*
- *pachatel byl při činu přistižen a od dalšího jednání upustil, protože se obával odhalení (č. 21/1972 – II Sb. rozh. tr.),*

¹⁶⁶ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, č. 37/2021 Dz.

¹⁶⁷ Zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, § 56 odst. 2 písm. b).

¹⁶⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 5. 11. 1986, sp. zn. 5 Tz 33/86.

¹⁶⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2006, sp. zn. 8 Tdo 1607/2005.

- pachatel uvěřil lsti poškozeného (č. 33/1965 Sb. rozh. tr. – pachatel pokusu znásilnění uvěřil slibu poškozené, že to „půjde po dobrém“),
- pachatel upustil od dalšího jednání směřujícího ke spáchání trestného činu pod vlivem překážky anebo uskutečnění svého záměru toliko odložil na pozdější dobu (č. 52/1970, 114/1952 Sb. rozh. tr.).¹⁷⁰

Druhou podmínkou je odstranění nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému zákonem. Zánik trestnosti přestupku nevylučuje ani skutečnost, že se na odstranění nebezpečí podílelo více osob na základě aktivního jednání pachatele.¹⁷¹ Zajímavé je závěrečné zamyšlení autorů komentáře přestupkového zákona, dle kterého nelze uplatnit institut zániku trestnosti pokusu přestupku v případě spolupachatelství, protože nelze s ohledem na jednání ostatních pachatelů odstranit nebezpečí.¹⁷² K tomuto názoru se spíše přikláním, nicméně určitá možnost splnění té druhé podmínky pro zánik trestnosti pokusu přestupku stále existuje, byť spíše v teoretické rovině.

Záměrem zákonodárce je motivovat pachatele k tomu, aby upustili od dokonání přestupku. Staví se zde do popředí ochrana zájmu chráněného zákonem před potrestáním pachatele. Zároveň splněním obou výše zmíněných podmínek pro zánik trestnosti přestupku se podstatně snižuje společenská škodlivost pachatelova činu.

¹⁷⁰ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. Trestní právo hmotné. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7, s. 249.

¹⁷¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 5. 11. 1986, sp. zn. 5 Tz 33/86.

¹⁷² JEMELKA, Luboš. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-772-9, s. 68.

4 Slovenská právní úprava

Slovenská právní úprava v oblasti správního práva trestního je podobná právní úpravě v České republice, přičemž důležitou roli jistě sehrála společná historie. Za stěžejní zákon správního práva trestního na území Slovenské republiky považujeme zákon č. 372/1990 Zb., o priestupkoch, který vyšel v platnost stejný rok jako předchůdce našeho přestupkového zákona čili zákon o přestupcích. Zákon o priestupkoch představuje všeobecnou právní úpravu přestupků a řízení o nich. Stejně jako u nás, na Slovensku existuje vedle zákona o priestupkoch značný počet zvláštních zákonů, které obsahují odchylnou právní úpravu některých hmotněprávních a procesněprávních institutů.

Zákon o priestupkoch definuje přestupek jako zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti, je za přestupek výslovně označené a zároveň se nejedná o trestný čin nebo jiný správní delikt podle zvláštního zákona. Vymezení přestupku je velice podobné jako v České republice. Přestupek je založen na kombinaci materiálního znaku a formálních znaků a kombinaci pozitivního a negativního vymezení. Kromě toho, porušením nebo ohrožením společenského zájmu rozumíme společenskou škodlivost. Rozdíl v definici nalezneme v předpokladu zavinění, podle kterého může být subjektem, tedy pachatelem přestupku, pouze fyzická osoba. Právnícká osoba pachatelem přestupku být nemůže kvůli zásadě individuální odpovědnosti za přestupek. Problematiku odpovědnosti v situaci, kdy porušení právní povinnosti právnícké osoby vykazuje znaky přestupku, řeší § 6 zákona o priestupkoch. Zákon tak stanoví, že za těchto okolností odpovídá ten, kdo za právníckou osobu konal, měl konat nebo v případě konání na příkaz ten, kdo dal ke konání příkaz. Konání na příkaz řadí některá slovenská odborná literatura mezi okolnosti vylučující protiprávnost společně s nutnou obranou a krajní nouzí. Podle Soni Košičiarové a její učebnice, tento institut náleží k okolnostem vylučující protiprávnost vedle nedostatku věku a nedostatku rozumové nebo volní schopnosti pachatele.¹⁷³

Slovenskou právní úpravu zániku trestnosti přestupku nalezneme též v zákoně o priestupkoch, konkrétně v § 20 odst. 1, který říká, že není možné projednat přestupek, pokud od jeho spáchání uplynuly 2 roky a v případě amnestie nelze

¹⁷³ KOŠIČIAROVÁ, Soňa. Správne právo hmotné: všeobecná časť. 2. aktualizované a doplnené vydanie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-684-2, s. 239.

vedle projednání ani vykonat uloženou sankci nebo její zbytek. Mezi důvody zániku trestnosti přestupku řadíme i smrt pachatele.¹⁷⁴ Janka Hašanová a Ladislav Dudor ve své učebnici *Základy správneho práva* doplňují předchozí důvody o změnu právní normy.¹⁷⁵ Podle literatury to však není konečný výčet důvodů, neboť do nich přiřazuje ještě zánik právnické osoby.¹⁷⁶

Do uplynutí prekluzivní doby 2 let je nutné, aby řízení o přestupku bylo pravomocně ukončené stejně jako v případě české právní úpravy, nestačí tedy pouze vydané nepravomocné rozhodnutí. K takto stanovené prekluzivní době musí správní orgán také přihlížet z úřední povinnosti. Do této doby se podle zákona o priestupkoch nezapočítává pouze doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo trestní stíhání.¹⁷⁷

Podle čl. 121 Ústavy SR uděluje amnestii v případě přestupků vláda formou usnesení, které se zveřejňuje ve Sbírce zákonů Slovenské republiky. V tom můžeme spatřit rozdíl oproti České republice, ve které amnestii uděluje podle současné právní úpravy prezident republiky, nicméně tomu nebylo vždy stejně a podle zákona o přestupcích pravomoc udělovat amnestii měla vláda. Na rozdíl ale od Ústavy SR, naše Ústava vládě tuto pravomoc nesvěřila, můžeme tak dojít k názoru, že ustanovení zákona o přestupcích bylo ústavně nekonformní, protože tím běžný zákon měnil zákon ústavní.¹⁷⁸ Slovenská právní teorie rozlišuje pouze dvě formy amnestie, kterými jsou abolice a agraciace.¹⁷⁹ V rámci abolice je možné nařít, aby se řízení o přestupku nezahajovalo, případně aby se zastavilo. Prostřednictvím agraciace zase lze odpustit nevykonané sankce nebo jejich zbytek.

Poslední výše zmíněný důvod zániku trestnosti přestupku je problematický zejména v souvislosti s přechodem odpovědnosti za přestupek na právního nástupce, důvodem je absence slovenské právní úpravy v oblasti správního práva trestního. Naopak slovenské trestní právo tuto problematiku upravuje a zároveň se

¹⁷⁴ CEPEK, B. In CEPEK, B. a kol. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. Wolters Kluwer: Bratislava. 2018. ISBN 978-80-8168-784-6, s. 368.

¹⁷⁵ HAŠANOVÁ, Janka a LADISLAV DUDOR. *Základy správneho práva*. 5. aktualizované vydanie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-842-6, s. 152.

¹⁷⁶ HORVAT, Matej. Prechod administratívnoprávnej zodpovednosti na právneho nástupcu právnickej osoby. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2020, č. 1, s. 107.

¹⁷⁷ Zákon č. 372/1990 Zb., o priestupkoch, § 20 odst. 2.

¹⁷⁸ Podrobněji viz GRYGAR, Tomáš. *Přestupková amnestie v novém zákoně o odpovědnosti za přestupky*. *Správní právo*, 2017, č. 2, s. 74-79.

¹⁷⁹ CEPEK, B. In CEPEK, B. a kol. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. Wolters Kluwer: Bratislava. 2018. ISBN 978-80-8168-784-6, s. 368.

jí zabývá i judikatura. I přes nedostatečnou právní úpravu správní orgány a správní soudy v nejednom rozhodnutí aplikovaly pravidla přechodu odpovědnosti právnických osob na právního nástupce pomocí teorie o ekonomickém nástupnictví dle judikatury evropských soudů.¹⁸⁰

Procesní důsledky zániku trestnosti přestupku uvedené v zákoně o priestupkoch jsou téměř stejné jako ty v přestupkovém zákoně. Správní orgán věc zastaví, pokud bylo zahájeno řízení o přestupku a pakliže řízení zahájeno nebylo, správní orgán věc odloží nebo tak učiní orgán objasňující přestupek ve stádiu objasňování.

I ve slovenské právní úpravě zůstává otázkou, zda se jedná o zánik odpovědnosti za přestupek, jak stanoví zákon o priestupkoch, nebo zánik trestnosti přestupku. K tomu autoři výše zmíněné učebnice uvádí: „*Okolnosti znamenajúce zánik zodpovednosti za priestupok majú za následok, že osoba sice naplnila skutkovú podstatu priestupku a je za spáchanie priestupku zodpovedná, ale vzhľadom na danú okolnosť sa priestupok neprejedná alebo uložená sankcia sa nevykoná.*“¹⁸¹ Z toho se dá usoudit, že nezaniká odpovědnost, nýbrž právo státu na potrestání pachatele. Stejný postoj nalezneme i v jiné publikaci, která užívá pojmu zánik trestnosti, např. při vymezení okolností vylučujících protiprávnost zmiňuje okolnosti, které jsou důvodem zániku trestnosti, a tedy i odpovědnosti za přestupek.¹⁸²

¹⁸⁰ HORVAT, Matej. Prechod administratívnoprávnej zodpovednosti na právneho nástupcu právnickej osoby. Časopis pro právní vědu a praxi, 2020, č. 1, s. 112.

¹⁸¹ HAŠANOVÁ, Janka a Ladislav DUDOR. Základy správného práva. 5. aktualizované vydanie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-842-6, s. 151.

¹⁸² CEPEK, B. In CEPEK, B. a kol. Správne právo hmotné. Všeobecná časť. Wolters Kluwer: Bratislava. 2018. ISBN 978-80-8168-784-6, s. 367.

Závěr

Tématem mé diplomové práce je pojem „zánik trestnosti přestupku“. Touto větou jsem začínala psát tuto diplomovou práci a postupně pronikat do světa správního práva trestního. Jednou z hlavních otázek bylo, zda by název této práce neměl užívat stejnou terminologii jako užívá současná právní úprava.

Vezmu to však popořadě a nejprve se ohlédnu za novou právní úpravou odpovědnosti za přestupky, tedy za přestupkovým zákonem. Změna v tomto případě byla nevyhnutelná, neboť zákon o přestupcích neobsahoval dostatečnou právní úpravu a nerefletoval vývoj právní úpravy v souvisejících předpisech, kterým byl především zákon o trestní odpovědnosti právnických osob. Obsahoval mnoho mezer, které bylo nutno vyplnit prostřednictvím analogie či judikatury. Co se přestupkového zákona týče, zde jsem v průběhu práce zmínila některé přínosy, které se týkaly tématu této diplomové práce. Setkala jsem se i s několika nejasnostmi, které nelze vyhodnotit jinak než jako nedostatky nové právní úpravy. Na první problém jsem narazila u ustanovení o přechodu odpovědnosti právnické osoby za přestupek, ze kterého nelze vyčíst, zda právním nástupcem právnické osoby může být osoba fyzická. Po bedlivé úvaze jsem se přiklonila k názorům, že obecně fyzická osoba právním nástupcem v tomto případě být nemůže, výjimku může stanovit pouze institut zákazu zneužití práva, pokud právnická osoba účelově zanikne. Za další nedostatek považuji u institutu abolice neupravenou možnost pachatele trvat na projednání přestupku, jak to známe z trestního řádu. K nalezení dalšího nedostatku není třeba chodit daleko. Díky chybějící právní úpravě zahlazení odsouzení, tak není zcela jasné, jak má správní orgán posuzovat případ osoby, která se v dávnější době opakovaně dopustila přestupku. Konečně poslední nejasnost vyvstává v souvislosti se zánikem trestnosti pokusu. V závislosti na vymezených podmínkách, za kterých k zániku trestnosti může dojít, se domnívám, že je prakticky nemožné splnit podmínku odstranění nebezpečí v případě spolupachatelství. Tím jsem se tedy dotkla některých nedostatků přestupkového zákona, kterých samozřejmě může být daleko více. I přes to musím konstatovat, že minimálně v oblasti zániku trestnosti přestupku se jedná o posun vpřed oproti minulé právní úpravě.

S druhou kapitolou jsem se začala odchylovat od běžně užívané terminologie. Nabýváním dalších informací ohledně tématu práce jsem se postupně dostala až ke změně názvu druhé kapitoly, která původně měla znít „základy odpovědnosti za

přestupek“. Dospěla jsem k tomu názoru, že trestnost je širším pojmem než samotná odpovědnost, která tvoří jen další část tohoto pojmu. Právě pojem trestnost, který je pro tuto práci klíčový, jsem se v této kapitole snažila co nejlépe popsat. Vymezila jsem trestnost jako veškeré podmínky, na kterých závisí výrok o vině a o trestu a zabývala jsem se i vztahem k odpovědnosti. Dozvěděla jsem se tak, že trestnost nezahrnuje pouze otázky vzniku a trvání trestnosti, ale také okolnosti, které vznik trestnosti vylučují a negativní podmínky trestnosti. Proto jsem po charakterizování přestupku, jeho znaků a pokusu přestupku probírala i jednotlivé okolnosti vylučující protiprávnost. V závěru kapitoly jsem představila pojem odpovědnost a rozlišila jsem jednotlivé skupiny osob, které mohou být odpovědné za přestupek. Odpovědnost fyzické osoby jsem doplnila o krátkou úvahu o minimální věkové hranici odpovědnosti za přestupek, neboť o ní stále probíhá poměrně živá diskuze mezi veřejností.

Trestnost a možnosti jejího vzniku jsem již probírala. Nezbyvá tak nic jiného než její zánik, tedy hlavní téma celé diplomové práce. Nejprve jsem obecně představila tento pojem a uvedla jsem, kde hledat jeho současnou právní úpravu, jakými způsoby k zániku trestnosti za přestupek dochází a jaké jsou důsledky. Jsem toho názoru, že vlivem okolností jako je uplynutí promlčecí doby apod. zaniká pouze právo státu na potrestání pachatele, nikoliv jeho odpovědnost. Z toho plyne, že vhodnější označení tohoto institutu je dle mého přesvědčení zánik trestnosti přestupku. Tím jsem se dostala k jednotlivým důvodům zániku trestnosti přestupku. Pozastavila jsem se u vymezení amnestie a jejích forem. Po rozboru institutů agraciace a rehabilitace jsem totiž dospěla k názoru, že do zániku trestnosti přestupku lze zařadit pouze třetí forma amnestie, a to abolicie. Ostatní dvě formy amnestie se týkají přestupků, o nichž bylo již pravomocně rozhodnuto. Další ustanovení o zániku trestnosti přestupku jsem našla v celním zákoně a zákoně o evidenci skutečných majitelů. Rozšířila jsem tak výčet důvodů zániku trestnosti přestupku. Vedle těchto dvou zvláštních zákonů byla stanovena jiná délka promlčecí doby, další důvody jejího stavení a přerušení v mnoha jiných zákonech, které jsem se snažila uvádět jako příklady.

V závěru diplomové práce jsem rozebrala slovenskou právní úpravu, kdy jsem se především snažila poukázat na odlišnosti od české verze. V průběhu porovnávání slovenské právní úpravy s tou českou si lze povšimnout, že česká právní úprava byla do roku 2017 téměř stejná jako současná právní úprava na Slovensku. Není se

tak čemu divit, že odbornou veřejností zaznívá názor potřeby změny, která by měla komplexním způsobem upravit problematiku správní odpovědnosti fyzických, právnických, ale i podnikajících fyzických osob.

V diplomové práci jsme společně nahlédli do problematiky zániku trestnosti přestupku, přičemž klíčovou roli tentokrát sehrála trestnost přestupku, která mimo jiné v sobě zahrnuje právě odpovědnost za přestupek. Pokusila jsem se tak představit jiný pohled na věc, jenž se podle této diplomové práce zdá být vhodnějším, než je tomu tak z běžně užívaného pohledu odpovědnosti.

Zdroje

Knižní zdroje

BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. Teorie práva. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-030-0.

BOHADLO, David, Lukáš POTĚŠIL a Jan POTMĚŠIL. Správní trestání z hlediska praxe a judikatury. V Praze: C.H. Beck, 2013. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-413-1.

CEPEK, B. In CEPEK, B. a kol. Správne právo hmotné. Všeobecná časť. Wolters Kluwer: Bratislava. 2018. ISBN 978-80-8168-784-6.

FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. Správní právo trestní. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-531-9.

FRUMAROVÁ, Kateřina. Správní trestání. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9.

HAŠANOVÁ, Janka a Ladislav DUDOR. Základy správneho práva. 5. aktualizované vydanie. Plzeň: Vydavateľství a nakladateľství Aleš Čeněk, 2021. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-842-6.

HENDRYCH, Dušan. Správní právo: obecná část. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.

HORZINKOVÁ, Eva a Zdeněk FIALA. Správní právo hmotné: obecná část. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-353-7.

HUSSEINI, Faisal. Listina základních práv a svobod: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-812-2.

JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3.

JEMELKA, Luboš. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-772-9.

JEMELKA, Luboš. Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář. Vyd. 2. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-501-5.

KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7.

KOŠIČIAROVÁ, Soňa. Správne právo hmotné: všeobecná časť. 2. aktualizované a doplnené vydanie. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, 2017. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-684-2.

KUČEROVÁ, Helena. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou. Praha: Leges, 2017. Komentátor. ISBN 978-80-7502-211-0.

LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-852-8.

MATES, Pavel. Základy správního práva trestního. 7., přepracované vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-680-7.

NOVOTNÝ, František. Trestní právo hmotné. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-651-4.

ONDRUŠOVÁ, Marta. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou. Praha: Leges, 2017. Komentátor. ISBN 978-80-7502-212-7.

PRÁŠKOVÁ, Helena. Nové přestupkové právo. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9.

PRÁŠKOVÁ, Helena. Základy odpovědnosti za správní delikty. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8.

SLABÝ, Antonín, Jindřich ŠKODA a František VAVERA. Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-683-5.

SLÁDEČEK, Vladimír. Ústava České republiky: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-590-9.

SOLNAŘ, Vladimír, Jaroslav FENYK a Dagmar CÍSAŘOVÁ. Základy trestní odpovědnosti: systém českého trestního práva. Vyd. 1., (Jako Základy trestní odpovědnosti vyd. 2.). Praha: Orac, 2003. ISBN 80-86199-74-6.

Soudní řád správní: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-498-8.

ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. Trestní právo hmotné. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7.

ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

Články

GRYGAR, Tomáš. Problematické otázky odpovědnosti právnických osob za přestupky v nové právní úpravě. Právní rozhledy, 2017, č. 12, s. 426-432.

GRYGAR, Tomáš. Přestupková amnestie v novém zákoně o odpovědnosti za přestupky. Správní právo, 2017, č. 2, s. 73-86.

HORVAT, Matej. Prechod administratívnoprávnej zodpovednosti na právneho nástupcu právnickej osoby. Časopis pro právní vědu a praxi, 2020, č. 1, s. 95-120.

VALC, Jakub. Zahlazení odsouzení a jeho užití ve správním trestání. Správní právo, 2021, č. 8, s. 466-477.

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97.

Nález Ústavního soudu ze dne 17. 3. 2010, sp. zn. I. ÚS 947/09.

Nález Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 15/19.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 5. 11. 1986, sp. zn. 5 Tz 33/86.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 3. 2013, č. j. 5 A 8 /2010-30.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 8. 2000, č. j. 28 Ca 145/99-41.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 453/2001.

Rozsudek nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2006, č. j. 5 As 72/2005-98.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2005, č. j. 3 As 57/2004-39.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. března, č. j. 4 Ads 67/2010-111.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2007, č. j. 6 As 56/2004-68.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2011, č. j. 9 As 90/2010-58.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2009, č. j. 8 As 53/2008-86.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2010, č. j. 7 As 61/2010-89.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2007, č. j. 8 As 17/2007-135.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2012, č. j. 9 Afs 72/2011-218.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 1. 1999, sp. zn. 6 A 64/97-38.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 4. 1996, sp. zn. 6 A 103/94-26.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 8. 1998, sp. zn. 6 A 69/96-34.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2006, sp. zn. 8 Tdo 1607/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2003, sp. zn. 4 Tz 79/2003.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2015, sp. zn. 8 Tdo 575/2015-28.

Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. ledna 2014, č. j. 5 As 126/2011-68.

Právní předpisy

Listina základních práv a svobod, vyhlášená předsednictvem České národní rady dne 16. prosince 1992 jako součást ústavního pořádku České republiky (č. 2 /1993 Sb.).

Listina základních práv Evropské unie, 2012/C 326/02.

Sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.

Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o Úmluvě o právech dítěte.

Ústavní zákon č. 1 /1993 Sb., Ústava České republiky.

Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže).

Zákon č. 150/2002 Sb., Soudní řád správní.

Zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích.

Zákon č. 200/1990 Sb., České národní rady o přestupcích.

Zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřictví a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením.

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky.

Zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách.

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

Zákon č. 242/2016 Sb., Celní zákon.

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech.

Zákon č. 263/2016 Sb., Atomový zákon.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Zákon č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu.

Zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví.

Zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů.

Zákon č. 372/1990 Zb., o priestupkoch.

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách).

Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití.

Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).

Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).

Zákon č. 460/1992 Sb., Ústava Slovenskej republiky.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

Zákon č. 6 /1993 Sb., České národní rady o České národní bance.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech).

Ostatní

KRATOCHVÍL, Vladimír. Trestnost činu. In: HENDRYCH, Dušan a kol. Právnícký slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021.

Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 242/2016 Sb., celní zákon, č. 242/2016 Dz.

Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016 Dz.

Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, č. 37/2021 Dz.

Resumé

This diploma thesis analyzes in detail the institute of extinction of punishability of administrative delict. The main goal is to present this institute from a different point of view than it usually is. The basic concept of this diploma thesis is the punishability of administrative delict, not the liability for administrative delict.

The work is divided into four parts, the first one deals with the sources of legislation. In order to achieve the above mentioned goal, this diploma thesis focuses in the second chapter on the punishability of administrative delict. This institute is a broader concept than the liability for administrative delict which is a part of it. This chapter includes other institutes such as administrative delict and circumstances excluding the illegality, that also fall under the punishability of administrative delict.

The third chapter is the main one, as it deals with the institute of extinction of punishability of administrative delict. The result of extinction of punishability of administrative delict is that the state loses the right to punish the perpetrator. It shows that the more appropriate topic for this diploma thesis is really the extinction of punishability of administrative delict and not the extinction of liability for administrative delict as we know from the current legislation. This chapter also characterizes the various reasons for extinction of punishability of administrative delict.

The last chapter compares the Czech legislation governing the extinction of punishability of administrative delict to Slovak legislation. It should be noted that due to the common history, the Czech legislation was almost the same as the Slovak legislation until year 2017.